

Zilupes novada attīstības programma
apstiprināta ar Zilupes novada domes
2018. gada ...jūnija lēmumu Nr. ..., § ...
„Par Zilupes novada attīstības programmas 2019. – 2025. gadam
1. redakcijas apstiprināšanu”

ZILUPES NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2019. – 2025. GADAM

I DAĻA ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTOROJUMS UN ANALĪZE

Zilupe, 2018
Izstrādājusi Zilupes novada pašvaldība

Saturs

Termini	4
Ievads	6
1. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	8
1.1. Ģeogrāfiskais novietojums	8
1.2. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve	9
1.3. Virszemes un pazemes ūdeņi	11
1.4. Ģeotehniskie procesi un derīgie izrakteņi	14
1.5. Klimats	14
1.6. Augsnes īpatnības un ainavas	15
1.7. Mežu un purvu teritorijas	16
2. Iedzīvotāji	19
2.1. Apdzīvojuma struktūra	19
2.2. Iedzīvotāju skaita dinamika	19
3. Novada ekonomiskais raksturojums	22
3.1. Bezdarba līmenis	22
3.2. Uzņēmējdarbība	23
3.3. Teritorijas attīstības indekss	24
4. Transports un sakari	26
4.1. Transporta infrastruktūra	26
4.2. Sakari	29
5. Tehniskā infrastruktūra	31
5.1. Ūdensapgāde	31
5.2. Kanalizācijas sistēma	32
5.3. Elektroapgāde	33
5.4. Siltumapgāde	34
5.5. Gāzes apgāde	34
5.6. Atkritumu apsaimniekošana	34
6. Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības	36

6.1.Dabas teritorijas un objekti.....	36
6.2. Kultūrvēsturiskie objekti un teritorijas.....	36
7. Zemes un ēkas.....	38
7.1. Novada zemju raksturojums.....	38
7.2. Pašvaldības nekustamie īpašumi.....	38
7.3. Dzīvojama fonda nodrošinājums.....	39
8. Vides kvalitāte.....	40
8.1. Atmosfēras kvalitāte.....	40
8.2. Ūdens kvalitāte.....	40
8.3. Potenciāli piesārņotās vietas.....	43
8.4. Piesārņojošo darbību atļaujas.....	44
9. Valsts un pašvaldību pakalpojumi.....	45
9.1. Izglītības pakalpojumi.....	45
9.2. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība.....	48
9.3. Veselības aprūpe.....	49
9.4. Kultūra, izklaide un sports.....	50
9.5. Tūrisms.....	52
9.6. Sabiedriskā drošība un kārtība.....	53
9.7. Bāriņtiesas darbība.....	54
9.8. Pakalpojumu pieejamība ārpus novada.....	54
10. Publiskā pārvalde.....	56
10.1. Pašvaldības struktūra un funkcijas.....	56
10.2. Pašvaldības budžets.....	58
10.3. Jaunatnes lietu politika.....	61
10.5. Attīstība programmas 2012.-2018.gadam īstenošana.....	63
11. SVID analīzes kopsavilkums.....	65
12. Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums.....	71
Pielikumi.....	72
Pielikumu saraksts.....	72

Termini

Attīstības programma	vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteikts pasākumu kopums ilgtermiņa prioritāšu īstenošanai
Demogrāfiskā slodze	darbspējas vecumu nesasniegušo un pārsniegušo personu skaita attiecība pret personu skaitu darbspējas vecumā
Iedzīvotāju blīvums	skaitlisks lielums, kas parāda kādai noteiktai teritorijai piederīgo iedzīvotāju skaita attiecību pret šīs teritorijas platību
Iedzīvotāju dabiskais pieaugums	starpība starp attiecīgajā periodā dzimušo un mirušo skaitu
Investīciju plāns	attīstības programmas rīcības plāna sastāvdaļa laika posmam vismaz līdz 3 gadiem, kuru apstiprina pašvaldība. Investīciju plānu var aktualizēt katru gadu
Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību - retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus, dendroloģiskos stādījumus un dižkokus, kā arī sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas
Natura 2000 teritorija	NATURA 2000 teritorijas ir Eiropas Savienības valstu kopīgi radīts aizsargājamo dabas teritoriju tīkls jeb sistēma, kas Latvijā izveidots uz jau esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju bāzes, tām pievienojot 122 jaunas teritorijas
Prioritāte	teritorijas attīstības vispārējā aktualitāte, kuras risināšana tiek izvirzīta priekšplānā salīdzinājumā ar citām attīstības aktualitātēm
Projekts	pasākumu kopums, kas veicams noteiktu mērķu sasniegšanai noteiktā laika periodā ar iepriekš noteiktiem finansiālajiem, materiālajiem un cilvēku resursiem
Publiskā apspriešana	ar ārējo normatīvo aktu vai institūcijas noteikts laika periods, kura ietvaros sabiedrības pārstāvji sniedz savus iebildumus un priekšlikumus vai piedalās citās institūcijas organizētās sabiedrības līdzdalības aktivitātēs (piemēram, sabiedriskajās apspriedēs un sabiedriskās domas aptaujās)
Rīcības plāns	attīstības programmas sadaļa, kas ietver konkrētu pasākumu kopumu un investīciju plānu attīstības programmā noteikto uzdevumu īstenošanai
Rīcības virzieni	konkrētu pasākumu kopums, kas ir izvirzīts noteikto vidēja termiņa prioritāšu sasniegšanai
Sabiedriskā apspriede	sanāksme, kurā piedalās un savus iebildumus un priekšlikumus sniedz sabiedrības pārstāvji
Stratēģiskais mērķis	koncentrēts politisku uzstādījumu kopums vēlamajām situācijas pārmaiņām noteiktā laika periodā, kas ir vērts uz teritorijas attīstības vīzijas sasniegšanu, un kas kalpo par pamatu prioritāšu noteikšanai un turpmāk veicamo darbību identificēšanai
Stratēģiskā daļa	attīstības programmas sadaļa, kurā definē plānošanas reģiona/pašvaldības vidēja termiņa prioritātes un izvirza uzdevumus to īstenošanai

Transferts	gadskārtējā valsts budžeta likumā īpaši iezīmētu budžeta līdzekļu pārskaitījums, ko var veikt viena līmeņa budžeta — valsts pamatbudžeta, valsts speciālā budžeta, pašvaldību pamatbudžeta, pašvaldību speciālā budžeta — ietvaros vai starp dažāda līmeņa budžetiem
Uzdevumi	iniciatīvu un rīcību kopums, kas ir izvirzīti noteikto rīcības virzienu sasniegšanai. Tie ir skaidri definēti, izmērāmi un pārbaudāmi
Vides pārskats	atsevišķa sadaļa stratēģijā, plānā, programmā, koncepcijā vai cita veida plānošanas dokumentā, vai atsevišķs dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu
Vīzija	lakonisks ilgtermiņa nākotnes redzējums, kas vienlaikus parāda teritorijas unikālās vērtības

Ievads

Saskaņā ar 19.05.1994. likuma „Par pašvaldībām” novada pašvaldībai ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un nodrošināt tās realizāciju. Programmas izstrādes procesu regulē vairāki normatīvie akti: Teritorijas attīstības plānošanas likums, MK 14.10.2014. noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.

Zilupes novada attīstības programma tiek izstrādāta 7 gadiem, un tā ir vidējā termiņa plānošanas dokuments 2019. – 2025. gadam, kas nosaka novada attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumu, kā arī to īstenotājus un finanšu resursus ilgtermiņa mērķa sasniegšanai. Zilupes novada dome 2018.gada 25.janvārī pieņēma lēmumu Nr.5 „Par novada attīstības programmas 2019. – 2025. gadam izstrādes uzsākšanu”.

Attīstības programma izstrādāta, ņemot vērā Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas „Metodiskos ieteikumus attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”.

Zilupes novada attīstības programmas izstrādes mērķi ir:

- 1) Radīt pamatu novada teritorijas ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai;
- 2) Noteikt novada attīstības plāna mērķu sasniegšanas veidus;
- 3) Noteikt vadlīnijas un prasības novada teritorijas attīstībai turpmākajiem 7 gadiem.

Izstrādājot Zilupes novada attīstības programmu, ņemti vērā Latvijas attīstības plānošanas dokumenti (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija, Nacionālais attīstības plāns), Latgales plānošanas reģiona spēkā esošie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti (Latgales plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006. – 2026. gadam; Latgales programma 2010 – 2017; Latgales stratēģija 2030) un Zilupes novada spēkā esošais teritorijas plānojums, kā arī kaimiņu pašvaldību attīstības plānošanas dokumenti.

Attīstības programma izstrādāta, ņemot vērā plānošanas pamatprincipus:

- 1) *ilgtspējīgas attīstības princips* — tagadējām un nākamajām paaudzēm nodrošina kvalitatīvu vidi un līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionāli izmanto dabas, cilvēku un materiālos resursus, saglabā un attīsta dabas un kultūras mantojumu;
- 2) *interesu saskaņotības princips* — saskaņo dažādas intereses un ievēro attīstības plānošanas dokumentu pēctecību, nodrošina, lai tie nedublētos;
- 3) *līdzdalības princips* — visām ieinteresētajām personām ir iespēja līdzdarboties attīstības plānošanas dokumenta izstrādē;
- 4) *sadarbības princips* — valsts un pašvaldību institūcijas sadarbojas, tai skaitā izpildot attīstības plānošanas dokumentos izvirzītos uzdevumus un informējot cita citu par nosprausto mērķu un paredzēto rezultātu sasniegšanu;
- 5) *finansiālo iespēju princips* — izvērtē esošos un vidējā termiņā prognozētos resursus un piedāvā efektīvākos risinājumus attiecībā uz nosprausto mērķu sasniegšanai nepieciešamajām izmaksām;
- 6) *atklātības princips* — attīstības plānošanas process ir atklāts, un sabiedrība tiek informēta par attīstības plānošanas un atbalsta pasākumiem un to rezultātiem, ievērojot likumā noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus;
- 7) *uzraudzības un novērtēšanas princips* — attīstības plānošanā un attīstības plānošanas dokumentu īstenošanā visos pārvaldes līmeņos tiek nodrošināts to ietekmes izvērtējums,

kā arī uzraudzība un pārskatu sniegšana par sasniegtajiem rezultātiem; subsidiaritātes princips — politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī;

- 8) *subsidiaritātes princips* — politiku īsteno tā valsts vai pašvaldības institūcija, kura atrodas pēc iespējas tuvāk pakalpojuma saņēmējiem, un attiecīgie pasākumi tiek efektīvi īstenoti pēc iespējas zemākā pārvaldes līmenī;
- 9) *attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes princips* — politiku plāno pirms normatīvā akta izdošanas, un, izstrādājot normatīvos aktus, ņem vērā attīstības plānošanas dokumentus;
- 10) *līdzsvarotas attīstības princips* — politiku plāno, sabalansējot atsevišķu valsts teritoriju attīstības līmeņus un tempus;
- 11) *aktualitātes princips* — attīstības plānošanas dokumentus aktualizē atbilstoši situācijai;
- 12) *dokumentu saskaņotības princips* — pieņemot attīstības plānošanas dokumentu vai izdarot grozījumus šādā dokumentā, nodrošina izmaiņu veikšanu arī citos saistītajos dokumentos un normatīvajos aktos, ievērojot tiesiskās paļāvības principu

Attīstības programma sastāv no šādām daļām:

- 1) I daļa – Pašreizējās situācijas raksturojums ;
- 2) II daļa – Stratēģiskā daļa;
- 3) III daļa – Rīcības plāns;
- 4) IV daļa– Investīciju plāns;
- 5) V daļa – Īstenošanas kontrole un uzraudzības kārtība.
- 6) Pielikumi.

I daļa sastāv no pašreizējās situācijas raksturojuma, analīzes un SVID analīzes; II daļa sastāv no ilgtermiņa stratēģiskajiem uzstādījumiem, vidēja termiņa stratēģiskajiem uzstādījumiem, attīstības programmas saskaņotības un pēctecības; III daļa ir Rīcības plāns; IV daļa ir Investīciju plāns un V daļa Īstenošanas kontrole un uzraudzības kārtība.

Informācijas iegūšanai izmantoti pašvaldības dati, valsts iestāžu dati, speciālistu sagatavotā informācija, dažādu interneta adrešu resursi, kā arī pieejamie plānošanas dokumenti.

1. Novada fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

1.1. Ģeogrāfiskais novietojums

Zilupes novadu veido četras teritoriāli administratīvās vienības: Zilupes pilsēta, Zaļesjes pagasts, Lauderu pagasts un Pasiēnes pagasts.

1.1.att. Zilupes novada administratīvās vienības

Avots: Pašvaldības veidots

Zilupes novads atrodas Latvijas austrumu daļā, ietilpst Latgales plānošanas reģionā. Tas robežojas ar Ludzas novadu ziemeļos un austrumos; ar Dagdas novadu dienvidu daļā un Krievijas Federāciju austrumu daļā.

Novada kopējā platība ir 323 km².¹ Zilupes pilsēta aizņem 460 ha lielu platību; Zaļesjes pagasts – 10788 ha, Lauderu – 9100 ha un Pasiēnes pagasts – 11925 ha.

Iedzīvotāju skaits pašvaldības teritorijā ir 3033 cilvēki². Vidējais iedzīvotāju blīvums ir 9,39 iedzīvotāji uz kvadrātkilometru.

¹ Valsts zemes dienesta dati

² Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, 01.01.2018.

1.2.att. Zilupes novada atrašanās vieta Latvijā

Avots: Pašvaldības veidots

Zilupes novada administratīvais centrs ir Zilupes pilsēta. Tas atrodas 308 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas, 62 km attālumā no Rēzeknes, līdz Ludzai ir 34 km attālumā.

1.2.Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve

Zilupes novada teritorija atrodas Latgales augstienes Rāznava pauguraines austrumu daļā un Veļikajas (Mudavas) zemienes Zilupes līdzenuma centrālajā daļā. Reljefs paugurains, ko veido dažādas izcelsmes (morinpauguri, plato pauguri, kēmi) izliektas formas un starp pauguru iepaklas. Novada teritorija atrodas 110 - 150 metrus virs jūras līmeņa, zemākā ir A daļa (vidēji 110 m virs jūras līmeņa), bet augstākās - Z daļas reljefs svārstās robežās 120 - 130 m virs jūras līmeņa robežās. Dagdas pauguraine, kurā ietilpst arī Šķaunes valnis, aizņem novada dienviddaļu un rietumdaļu. Uz robežas starp šīm reljefa mezofonnām atrodas Kausa (*Grebļa, Āža*) kalns – ap 5 km garš, līkumains osveida valnis, kura relatīvais augstums 15 – 30 m, platums pie pamatnes tikai 50 – 150 m. Reljefa virsa pazeminās ziemeļu un austrumu virzienā. Absolūti augstākais zemes virsas punkts atrodas paugura virsotnē Tiūļovas apkārtnē – 182,0 m v.j.l., bet zemākā vieta – pie Verbovkas ietekas Zilupē – 115,1 m v.j.l. Dagdas pauguraines reljefa formas ir dažādas izcelsmes (morēnpauguri, kēmi) vidējie un lielpauguri. Šķaunes valnī apkopotas ziemeļaustrumu - dienvidrietumu virzienā izstieptas pauguru grupas.

Zilupes novada teritorijas ģeoloģiskā uzbūve nav pārāk sarežģīta. Sarežģītāks slāņkopu sagulums un daudzveidīgāks to sastāvs ir visvecākajiem veidojumiem – kristāliskajam pamatklintājam, kas iegul lielā dziļumā, un jaunākajiem – kvartāra nogulumiem, kuri veido pašu zemes virspusi.

Pirmskvartāra nogulumi. Ģeoloģiskās uzbūves pamatīpašības Zilupes novadā, tāpat kā visā Latvijas teritorijā, nosaka divi platformām raksturīgi elementi: kristāliskais pamatklintājs un nogulumiežu sega.

Dagdas pauguraines un Zilupes līdzenuma, tāpat kā Latgales augstienes un Mudavas zemienes, pamatklintāju veido arhaja - proterozoja struktūrkomplekss. Tas sastāv no dažāda

sastāva gneisim, migmatītiem, stipri metamorfizētiem arhaja kristāliskajiem slānekļiem, veidojot Latgales granītgneisu masīvu. Tas radies pirms 1,5 – 2,0 miljardiem gadu. Pamatklintāja virsma Ludzas rajona teritorijā ieguļ 830 – 940 m dziļumā. Šo iežu denudēto virsu parasti pārklāj dažāda sastāva un krāsas (atkarībā no cilmiežu sastāva) dēdējuma garoza, kas norāda, ka pirms nogulumiežu segas izveidošanās te ilgstoši bijusi sauszeme.

Nogulumieži - subkvartārā virsma - ar kvartāra nogulumiem pārklāts reljefs. Nogulumiežu segu pārsvarā veido ķīmiskās izgulsnēšanās un klastiskie (drupu) veidojumi. Nogulumieži Dagdas paugurainē Pasienes pagasta robežās atrodas 26 - 72 m dziļumā un to virsma ieguļ aptuveni 80 m v.j.l., Zilupes līdzenumā - aptuveni 60 m v.j.l. Pamatiežu stāvs veidojies Devonā - marinos vai piekrastes apstākļos. Nogulumiežu virsējo kārtu veido Frānas stāva Pļaviņu - Salaspils svītas dolomīti un dolomītmerģeļi. Pamatiežu stāva biezums sasniedz ~ 850 m.

Pētāmajā teritorijā pamatiežu atsegumu nav. Plaisainie šo nogulumu paveidi satur ievērojamus, samērā labas kvalitātes, ūdens krājumus, kurus izmanto ūdensapgādei.

Kvartāra nogulumi. Kvartārs aptver visjaunāko Zemes attīstības periodu. Tā nogulumi pārklāj senāku nogulumu denudēto virsmu, kā arī veido pašreizējās reljefa formas. Nogulumu biezums Dagdas pauguraines robežās mainās no 40 metriem līdz 72 – 80 m pauguraines hipsometriski augstākajā daļā, Zilupes līdzenumā – 20 – 35 m.

Kvartāru iedala pleistocēnā (leduslaikmetā), kas sākās pirms 1,7milj. gadu, un holocēnā (pēcdeduslaikmetā). Ar holocēna iestāšanos pirms 10 tūkstoš gadiem beidzās leduslaikmets. Holocēns turpinās arī mūsdienās. Pleistocēna laikā daudzkārtēju krasu klimatisko apstākļu maiņu rezultātā Latvijas teritoriju vairākkārt klāja kontinentālie segledāji, pēc kuru izzušanas iestājās starpleduslaikmeti – laikosmi ar pēcdeduslaikmetam (holocēnam) līdzīgām klimatiskajām īpatnībām. Katru apledojumu raksturo paša ledāja nogulumi (morēnas nogulumi), kas veido gandrīz vienlaidu segu, kuras biezums parasti svārstās no dažiem līdz dažiem desmitiem metru. Mazāk izplatīti ir ledāja kušanas ūdeņu veidojumi – fluvioglaciālie un limnoglaciālie nogulumi. Fluvioglaciālie veidojumi uzkrājas, ledāja kušanas ūdeņu straumēm pārskalojot ledāja atnesto materiālu, bet limnoglaciālie nogulumi ir stāvošu kušanas ūdeņu veidojumi iekšdedus un pieledāja baseinos. Ledāja un to kušanas ūdeņu nogulumi sastāda kvartāra griezuma lielāko daļu. Pēcdeduslaikmetā (holocēnā) savukārt veidojušies aluviālie (upju), ezeru, purvu u.c. nogulumi ar mazāku izplatības areālu.

Glacigēnie nogulumi (Latvijas un Kurzemes morēna) sastopami visā pagasta teritorijā. Vietām to pārklāj fluvioglaciālie, limnoglaciālie un pēcdeduslaikmeta nogulumi. Morēna sastāv no nešķirota sarkanbrūna, brūna, pelēkbrūna smilšmāla vai mālsmilts ar grants, oļu un dažāda lieluma laukakmeņu piemaisījumu. Morēnas sastāvs nav viendabīgs. Bieži tās uzbūvē vērojamas arī smilts – grants, mālu un aleirītu starpkārtas. Atsevišķās vietās smilts un smilts – grants materiāla starpslāņi izsekojami diezgan lielā platībā, sadalot morēnas slāņkopu divos slāņos. Morēnas biezums Latgales augstienē vietām sasniedz pat 40 – 50 m.

Fluvioglaciālie nogulumi – dažādgraudaina, pārsvarā smalk- un vidējgraudaina smilts ar mainīgu grants, oļu piejaukumu. Nogulumu slāņkopā sastop arī grants vai rupjgraudainas smilts, retāk aleirītu starpslāņus un lēcas, vietām pat atsevišķus laukakmeņus. Lielākos vai mazākos laukumos šie nogulumi atsedzas zemes virspusē, pārsvarā pagasta dienvidu daļā. Atsevišķās grēdās, vaļņos un paugurmasīvos fluvioglaciālos veidojumus daļēji vai pilnīgi pārklāj morēnas

sega līdz 5 – 8 m biezumā. Fluvioglaciālo nogulumu biezums parasti nepārsniedz 10 – 20 m, retos gadījumos pieaugot līdz 30.

Limnoglaciālie nogulumi – smalkgraudaina vai putekļaina smilts, aleirīti un māli pagasta teritorijā ir maz izplatīti.

Pēcdeduslaikmetā (holocēnā) izveidojušies aluviālie, ezeru un purvu nogulumi.

Aluviālie (upju) nogulumi aizņem upju gultnes, terases, palienes un arī vecupes. Tos dažāda rupjuma smilts ar granti un oļiem, vietām smalkgraudaina un aleirītiska smilts. Sastop arī aleirītu un kūdras starpslāņus. Alūvijas biezums pētāmajā teritorijā parasti nepārsniedz 1 m.

Ezeru nogulumi sastopami ezerdobēs un to šaurajās ezeru terasēs, nereti arī purvu pamatnē zem dažāda biezuma kūdras kārtas. Ezeru terases un palieni, kā arī sekļus piekrastes iecirkņus veido dažādgraudaina un smalkgraudaina smilts, bet lielos ezeros – smilts- grants materiāls ar oļiem. Vietām ezeru piekrastes joslā, īpaši līčos (tagad nereti aizaugušos) 0,2 - 2 m dziļumā sastop plānas saldūdens kaļķieža iegulas, kuru biezums reizēm sasniedz 1,7 m. Ezerdobes tomēr pārsvarā aizpilda dažāda veida sapropeli, zem kuriem nereti iegul māli un aleirīti. Ezeru nogulumu biezums parasti sasniedz 4 – 5 m, atsevišķos gadījumos pārsniedzot pat 7,5 m.

Purvu nogulumi pagasta teritorijā ir plaši izplatīti starppauguru ieplakās un dominē nelielas kūdras iegulas. Izšķir augstos (sūnu), zemos (zāļu) un pārejas purvus. Pārsvarā sastopamas zemo purvu iegulas, kurām raksturīga labi sadalījusies grīšļu, koku – grīšļu, hipnu – grīšļu, niedru – grīšļu, hipnu – koku – grīšļu kūdra. Augstie un sevišķi pārejas purvi ir mazāk izplatīti. To apakšējos horizontus nereti veido zemo purvu kūdra, bet augšējos – vāji un vidēji sadalījusies sfagnu, spilvu – sfagnu, spilvu – koku – sfagnu, koku – sfagnu kūdra. Purvu nogulumu biezums Zilupes novadā teritorijā sasniedz 2 m.

1.3. Virszemes un pazemes ūdeņi

Pazemes ūdeņi

Zilupes pilsētas ūdensapgādē izmanto vienīgi pazemes ūdeņus.

Ūdens nesošos slāņus šajā reģionā veido paleozoja un kvartāra nogulumi. Aktīvā saldūdens apmaiņas zona ietver Pļaviņu - Daugavas augšdevona un Arukilas -Amatas augšvidus devona ūdens nesošos slāņus, kurus pārklāj kvartāra ūdens horizonta slāni.

SIA „Zilupes Ltd” iegūst dzeramo ūdeni no Pļaviņu - Daugavas augšdevona ūdens nesēj slāņa, kas sastāv no dolomīta un kaļķakmens. Pļaviņu - Daugavas ūdens nesējslāņa caurlaidība Austrumlatvijā sasniedz līdz pat 1000 m³/dienā. Pazemes ūdens kvalitāti no augšdevona ūdens nesējslāņiem nosaka ūdens infiltrācijas mijiedarbība ar minerāliem, kurus satur blakus esošie nogulumi.

Zilupes pilsētas Domes ielas rajonā ūdensapgādei tiek izmantots Pļaviņu – Salaspils ūdens horizonts. Horizonta virsma šajā rajonā atrodas 24 – 26 m dziļumā. To veido karbonātiski ieži – dolomīti ar dolomītmerģeļa starpkārtām. Ūdensapgādei izmantojamais slānis atrodas no 24 – 26 m līdz 60 – 70 m dziļumam. Ūdens mineralizācija ir līdz 0,35 g/l, cietība līdz 7,3 mmol/l, paaugstināts dzelzs saturs. Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātiem gruntsūdeņiem atdala kvartāra nogulumi – vāji caurlaidīgie smilšmāli.

Zaļesjes ciemata ūdensapgādei izmanto Pļaviņu – Salaspils ūdens horizontu. Horizonta virsma urbuma rajonā ir 22 m dziļumā. To veido karbonātiski ieži – dolomīti. Ūdensapgādei izmantojamais intervāls atrodas 22 – 40 m dziļumā. Ūdens mineralizācija ir 0,29 g/l, cietība līdz 5 mmol/l, paaugstināts dzelzs saturs. Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem atdala ūdens vāji caurlaidīgi kvartāla nogulumu – smilšmāli, kuru kopējais biezums ir 22 m.

Pasienes pagasta ūdens apgādei izmanto pazemes ūdeņus no kvartāra nogulumiem līdz Pļaviņu – Daugavas ūdens kompleksiem. Gruntsūdeņu un artēzisko ūdeņu ķīmisko sastāvu nosaka iežu un infiltrācijas ūdeņu ķīmiskais sastāvs. Pļaviņu – ūdens nesošais Daugavas ūdens horizonts iegulst 26 -72 m dziļumā, kas pārklāts ar kvartāla nogulumiem, kas pārstāvēti, galvenokārt, ar smilšmālu un mālsmilti. Artēzisko un gruntsūdeņu ķīmisko sastāvu nosaka iežu un infiltrācijas ūdeņu sastāvs. Šeit dominējošie hidroģēnkarbonātu kalcija – nātrija ūdeņi (HCO_3^- – 414,8 mg/l, $\text{K}^+ + \text{Na}^+$ – 32,7 mg/l).

Lauderu pagasta pazemes ūdeņi ietilpst Pļaviņu – Daugavas un Daugavas ūdens horizontā. Gruntsūdeņu un artēzisko ūdeņu ķīmisko sastāvu, galvenokārt, nosaka iežu un infiltrācijas ūdeņu ķīmiskais sastāvs. Dominējošie ūdeņi ir hidroģēnkarbonātu Ca-Na (HCO_3^- – 357,0mg/l, Ca^{2+} -64,1mg/l, $\text{K}^{++}\text{Na}^{+}$ -14,6mg/l). Pazemes ūdeņu aizsardzība no virszemes difūzā piesārņojuma infiltrācijas Lauderu pagasta teritorijā ir relatīvi augsta, jo lielākajā pagasta teritorijas daļā iežu virskārtas caurlaidība ir zema un augsnes adsorbcijas spēja augsta, kūdras iegulu teritorijās iežu virskārtas caurlaidība ir vidēja un augsnes adsorbcijas spēja ļoti augsta; izņemot nelielu teritoriju ~1000 m garumā ZD virzienā un ~400 m platumā apmēram 1 km uz A no Lauderu ciema starp mazajiem Beļaju un Paidaru ezeriņiem, kur iežu virskārtas caurlaidība ir augsta un augsnes adsorbcijas spēja zema, kā rezultātā pazemes ūdeņu aizsardzība ir zema.

Hidroģēnkarbonātu ūdeņu ķīmiskais sastāvs pārsvarā atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām. Problēmas var rasties ar atsevišķiem ingredientiem. Aktuālākās no tām ir samērā augsts dzelzs saturs un nepietiekams fluora saturs. Pēc mikrobioloģiskajiem rādītājiem pazemes ūdeņu kvalitāti kopumā var raksturot kā labu, papildus dezinfekcija nepieciešama profilakses nolūkā vai epidēmijas gadījumā.

Individuālajai ūdensapgādei novada viensētās izmanto grodu akas, retāk atsevišķus urbumus. Ūdens kvalitāte grodu akās tiek kontrolēta maz, taču kā liecina pētījumi, dzeramais ūdens bieži neatbilst prasībām, galvenokārt, paaugstinātā dzelzs satura dēļ un pēc organoleptiskajiem rādītājiem (krāsainība, duļķainība, garša, smarža).

Virszemes ūdeņi

2,1 % Zilupes novada teritorijas aizņem ūdeņi. Lielākās no upēm ir Zilupe un Istra, kas pieder Veļikajas baseinam. Novadā atrodas 19 lielāki un mazāki ezeri.

Zilupes novada teritorijā ir divi publiskie ezeri –Laudera ezers un Šešku ezers, kā arī Zilupes upe ir publiskais ūdens posmā pa Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas robežu³. Zvejas tiesības valstij pieder divos novada ezeros- Pintu un Sološu ezerā⁴.

³ 28.01.1937. likums „Civillikums. Pielikumi”

⁴ MK 30.11.2009. noteikumi Nr. 1374 „Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos”

Zilupes novada ezeri

Nosaukums	Administratīvā teritorija	Platība, ha	Ūdenstilpju klasifikatora kods
Beļaju ezers	Lauderu pagasts	1,1	-
Cucuru ezers	Lauderu pagasts	0,4	-
Kancieris	Lauderu pagasts	1,0	-
Koņevas ezers	Lauderu pagasts	1,0	-
Lauderu ezers	Lauderu pagasts	55,3	68034
Lauziņas ezers	Pasienes pagasts	7,2	68019
Lielais Žlobnovas ezers	Lauderu pagasts	1,3	-
Liepnieku ezers	Lauderu pagasts	5,8	68033
Mazais Žlobnovas ezers	Lauderu pagasts	0,3	-
Mīlestības ezers	Lauderu pagasts	1,2	-
Morožu ezers	Lauderu pagasts	0,4	-
Paidaru ezers	Lauderu pagasts	0,1	-
Pintu ezers	Pasienes pagasts	39,4	68015
Rubankovas ezers	Zaļesjes pagasts	2,4	68020
Šešķu ezers	Pasienes pagasts	40,0	68001
Sološu ezers	Lauderu pagasts	88,5	68038
Sovānu ezers	Zaļesjes pagasts	6,2	68044
Torfenes ezers	Lauderu pagasts	1,3	68023
Zaļesjes ezers	Zaļesjes pagasts	14,9	68042

Avots: Ezeru datu bāze www.ezeri.lv; Pašvaldības dati

Cauri novadam tek Zilupe (Sīnoja) – Veļikajas (Mudes) kreisā krasta pieteka. Šajā posmā upes kritums vēl ir 0,8 m/km, kamēr no Plisunkas ietekas līdz Verbovkas ietekai tas ir tikai 0,3 m/km. Zilupes (Sīnojas) garums Latvijas teritorijā ir 94 km (pēc Latvijas dabas enciklopēdijas datiem – 80 km). Tā sākas Baltkrievijas Republikā, iztekot no purva uz rietumiem no Osvejas ezera. Upes kopējais kritums Latvijā ap 30 m un relatīvais – vidēji 0,4 m/km, jo pārsvarā tā tek pa līdzenu, pārpurvotu apvidu Zilupes līdzenumā. Tikai nelielā posmā lejpus no Plisunkas ietekas upei ir izteikta ieleja. Sateces baseina platība Latvijā 769 km², kura teritorijā daudz ezeru (lielākie – Plusons, Šķaunes, Istras). Pie Zilupes pilsētas upe pārveidota ūdenskrātuvē. Gada notece no Latvijas teritorijas sastāda 0,16 km³.

Novada teritoriju šķērso Istras upe (Istrenka), Zilupes upes kreisā krasta pieteka. Istras upes kopējais garums 39 km, baseins 272 km², kritums 34,3 m; tā iztek no Dziļezera pie Vecslabadas un tek pa Latgales augstienes Dagdas un Rāznavas pauguraini, lejtece Zilupes līdzenumā, upe tek uz ziemeļiem ar daudziem lieliem un maziem līkumiem; gultnes kritums augštecē 0,5 m/km, vidustecē 0,8 m/km, bet lejtecē, augstienes nogāzē tas sasniedz 2,2 m/km un tikai plašajā Zilupes līdzenumā samazinās līdz 0,2 m/km; baseinā 23 ezeri, kuru kopplatība 858 ha, 15 pietekas. Upe ir stipri līkumaina, vietām regulēta, citur stipri aizaugusi; vietās, kur saglabājusies dabiskā gultne, vērojama krastu erozija, kā rezultātā norisinās irdenā materiāla, kas veido palienes, noskalošana un pārvietošana, noārdīto materiālu akumulējot kādā citā upes ielejas daļā, visai ievērojami mainot upju šķēršprofilus.

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē piesārņojošo vielu iekļūšana ūdenstilpnēs vai ūdenstecēs. Ūdens ekosistēmu degradāciju, izraisot eitrofikāciju, varētu veicināt slāpekļa un fosfora savienojumi, kas nonāk ūdens objektos no punktveida avotiem (notekūdeņi, kas tiek savākti no ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām) un no difūzajiem avotiem (notece no lauksaimniecības zemēm, viensētām, kas nav pieslēgtas kanalizācijas sistēmai utt.).

Zilupes novadā ir vairākas iedzīvotāju iecienītas peldvietas, daļu no tām pašvaldība ir labiekārtojusi.

1.4. Ģeotehniskie procesi un derīgie izrakteņi

Novada teritorijā no mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem izplatīta upju erozija un pārpurvošanās.

Upju erozija – saistīta ar gultnes procesiem. Ludzas upei un mazajām upītēm raksturīgi sānu erozijas procesi. Sānu erozija pastiprinās palu laikā un lietavu periodā paaugstinoties ūdens līmenim upē un palielinoties straumes ātrumam. Ūdens plūsmu rezultātā tiek izskaloti krasti upes līkumos. Gultnes erozijas rezultātā izlīdzinās upes garenprofils.

Pārpurvošanās – viens no mūsdienu ģeoloģiskajiem procesiem, kas norit salīdzinoši intensīvi, jo tam ir labvēlīgi apstākļi. Pie labvēlīgiem apstākļiem jāpieskaita līdzenais reljefs, vāji caurlaidīgi nogulumi, nelabvēlīgi noteces apstākļi un maza nosusinātības pakāpe. Pārpurvošanās procesu rezultātā turpinās purvu augšana gan horizontāli, gan vertikāli. Pārpurvojamās teritorijās, kur ierīkoti nosusināšanas grāvji, purvu attīstības procesi ir stipri ierobežoti. Ja grāvji tiek aizdambēti, pārpurvošanās procesi atjaunojas.

Zilupes novada teritorijā derīgo izrakteņu atradņu meklēšanas un izpētes darbi veikti dažādos laika periodos. Te ir konstatētas – smilts, smilts – grants, saldūdens kaļķieža, māla un kūdras iegulas. Atradnēm ir svarīga loma tautsaimnieciskajā attīstībā. Jāatzīmē, ka neviena no atradnēm nav valsts nozīmes.

Saimnieciski nozīmīgākās derīgo izrakteņu atradnes ir smilts, smilts- grants atradnes. Kopā novadā ir 16 smilts – grants atradnes, no kurām puse tiek izmantotas. Derīgo izrakteņu atradņu raksturojums sniegts pielikumā.

Novada teritorijā apzinātas 89 kūdras atradnes vai to daļas. Pirmie kūdras atradņu pētījumi uzsākti jau 20.gadsimta 20-jos gados. Sistemātiskie pētījumi bijušajā Ludzas rajonā notika 1989.gadā. Uz šo brīdi nenotiek rūpnieciskā ieguve nevienā no Zilupes novada kūdras atradnēm.

Zilupes novadā atrodas 5 saldūdens kaļķieža atradnes un viena māla atradne, kā arī viena sapropeļa atradne.

1.5. Klimats

Latvijas klimatu ietekmē atlantiskās gaisa masas, bet, salīdzinoši ar Latvijas teritorijas rietumu daļu, klimats austrumu daļā ir kontinentālāks. Zilupes novads ietilpst Latgales vidējā mitruma rajona Latgales un Augšzemes augstienes siltajā apakšrajonā.

Veģetācijas periods, kad gaisa temperatūra ir +5°C, sākas ap 15.aprīli un ilgst 136-142 dienas. Vidējā gaisa t^o jūlijā ir ap +17,6°C.

Visaukstākais mēnesis ir janvāris, kur mēneša vidējā gaisa temperatūra -7°C , vissiltākais ir jūlijs - $+17^{\circ}\text{C}$. Valdošie ir R vēji, lielākais vēja ātrums ir novembrī – janvārī.

Gada nokrišņu summa ir no 600 – 650, vidēji 643 mm. Gada vidējais gaisa relatīvais mitrums ir 82%.

Bezsalnu periods vidēji ir 142 - 149 dienas, pēdējā salna vasarā vidēji ir 5. - 15.maijā, pirmā salna rudenī vidēji ir 8.septembrī.

Pastāvīgā sniega sega parasti izveidojas 20.decembrī un ilgst 115 – 120 dienas⁵.

Pēdējos gados klimats bieži mainās, brīžiem vērojamas krasas novirzes no normas.

Klimats piemērots visu tradicionālo lauksaimniecības kultūru audzēšanai un lopkopības veidu attīstībai.

1.6. Augsnes īpatnības un ainavas

Zilupes novads ietilpst Dienvidaustrumu augšņu ģeogrāfiskajā rajonā. Dienvidaustrumu augšņu ģeogrāfiskajā rajonā izplatītas ir velēnu podzolētās, erodētas velēnu podzolētās un velēngleja augsnes⁶.

Raksturīgākās ir nogāžu un paaugstinājumu vāji un vidēji erodētu velēnu karbonātu augšņu kopa ar velēngleja un purva augsnēm zempauguru reljefa padziļinājumos, kā arī apgūtu stipri un vidēji erodētu velēnu podzolētu augšņu kopa ar velēnu stipri podzolētām un velēnu karbonātu augsnēm nogāzēs, ar velēngleja un purvu augsnēm paaugstināta un augstpauguru reljefa pazeminājumos.

Latvijā pēc veģetācijas veidiem tiek izdalīti 8 ģeobotāniskie rajoni. Zilupes novads ietilpst Ziemeļaustrumu rajonā, kur ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes, platlapju – egļu, egļu un priežu meži, pārsvarā pārmitri meži un purvi. Raksturīgi ir arī sīklapju meži mistrojumā ar platlapju koku sugām⁷.

Ainava nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā. Ainavu veidošanās faktori dalāmi divās lielās grupās – dabas un antropogēnie jeb ar cilvēka darbību saistītie faktori.

No dabas faktoriem par spēcīgāko uzskatāms reljefs. Tas nosaka ainavu telpas raksturu, piemēram, pauguraiņu un līdzenumu neapstrīdamo atšķirību, dabas procesu dinamiku, mitruma apstākļu krasās atšķirības nelielos attālumos, zemes izmantošanas iespējas un īpatnības, dabasskatu dažādību.

Antropogēnie, jeb ar cilvēka darbību saistītie faktori: mērķtiecīgi nodalīt vēsturiskos faktorus, kas darbojušies gadsimtiem ilgi, nosakot pašreiz vērojamo ainavu raksturīgās vizuālās iezīmes un telpisko struktūru, kā arī jaunākos faktorus, kuru ietekmē būtiski tiek pārveidota sākotnējā jeb primārā ainavas struktūra. Pats būtiskākais faktors ir zemes izmantošana lauksaimniecībā, kas cieši saistās ar apdzīvojuma un ceļu tīkla attīstību.

Viens no nozīmīgākajiem un teritoriāli izplatītākajiem ainavu tipiem Latvijā ir lauku ainavas. Tās veidojušās apvidos, kur ilgstoši notikusi lauksaimnieciskā darbība, tās raksturo

⁵ Latvijas atlants, Klimatiskās kartes

⁶ Latvijas atlants, Augšņu karte

⁷ Latvijas atlants, Veģetācijas karte

mežu, lauku, viensētu un lauku ciemu mija. Lielākoties tās ir mozaīkveida ainavas ar potenciāli lielu dabas un bioloģisko daudzveidību.

Otrs izplatītākais ainavu tips ir meža ainavas. Atšķirībā no lauku ainavām, meža ainavas ir vizuāli noslēgtas, to veidošanās, apsaimniekošana un funkcijas ir izteikti specifiskas. Zilupes novadā gandrīz trešdaļu aizņem mežu teritorijas, kas izkaisītas pa visu novada teritoriju.

Mūsdienu ainava nav iedomājama bez apdzīvotām vietām – vai tās ir lauku sētas, vai ciemi, vai pilsētas. Zilupes novadā ir izteikti apdzīvota vieta- Zilupes pilsēta, kā arī četri blīvi apdzīvoti ciemi – Pasiene, Zaļesje, Lauderi un Šuškova. Ciemiem raksturīga „zaļa” vide – daudz koku, košumkrūmu saglabāšana starp dzīvojamām mājām, kas vidi dara pievilcīgu un draudzīgu iedzīvotājiem.

Pilsētai ir raksturīgs dažādu apbūves veidu kopums, kas mijiedarbojas ar zaļo teritoriju. Pilsētā dominē dzīvojamā apbūve – gan daudzstāvu daudzdzīvokļu nami, gan vienkārtu privātmājas, taču ir arī publiskās ēkas un ražošanas ēkas.

1.7. Mežu un purvu teritorijas

Novadā pavisam nelielu teritoriju aizņem purvi – vien dažus procentus. Pārsvārā tie ir zemie (zāļu) purvi. Pārpurvotie iecirkņi aizņem starppauguru ieplakas un plašus pazeminājumus. Pārpurvošanās procesa norisi ilgākā laika posmā nosaka melioratīvo sistēmu uzturēšana pienācīgā līmenī.

Zilupes novadā kopējā mežu platība ir 12561,6⁸ ha, no kuriem 2205,4 ha ir AS „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā esošās zemes. Kopumā mežu teritorijas aizņem 40 % no novada teritorijas.

Vislielākās platības aizņem vidēja vecuma audzes, daudz ir arī jaunaudžu, jo aktīvi notiek lauksaimniecības zemju transformācija mežu zemēs un zemju apmežošana

⁸ Valsts zemes dienesta dati, 01.01.2011

Mežu sadalījums

Meža zemes kategorija	Meža zemes veids meža apsaimniekošanā	Valsts meži, ha	Privātie meži, ha	Pašvaldību meži, ha	Kopā meži, ha
Mežs	Mežaudze	1889,7	10912,96	41,73	12844,39
	Degums	0	0,4	0	0,4
	Iznīkums	0	3,6	0	3,6
	Izcirtums	89,89	612,33	0	702,22
	Kopā	1979,59	11529,29	41,73	13550,61
Purvs	Sūnu purvs	78,7	19,0	0	97,7
	Zāļu purvs	24,5	56,6	0	81,1
	Pārejas purvs	13,1	5,7	0	18,8
	Kopā	116,3	81,3	0	197,6
Lauce	Lauce	0,7	33,24	0	33,94
	Meža dzīvnieku barošanas lauce	44,5	3,9	0	48,4
	Kopā	45,2	37,14	0	82,34
Pārplūstošs klājums	Pārplūstošs klājums	0	25,4	0	25,4
Meža zeme ar infrastruktūras objektiem	Uzņēmumu ceļš, dab.brauktuve	23,1	4,7	0	27,8
	Kvartālstīga	12,0	3,0	0,8	15,8
	Novadgrāvis	9,9	5,2	0	15,1
	Citi meža infrastruktūras objekti	2,0	0	0	2,0
	Kopā	47,0	12,9	0,8	60,7
Kopā		2188,09	11686,03	42,53	13916,65

Avots: Valsts meža dienests Austrumlatgales virsmežniecība

Dominējošās koku sugas novadā ir bērzs, priede un egle. Bērza meži aizņem 4674,03 hektāru lielu platību, ar kopēju krāju 819299 m³. Priedes meži ir 1617,45 ha platībā, ar krāju – 413420 m³ un egles meži aizņem 2265,08/ ha platību ar kopējo krāju 237446 m³. Salīdzinoši daudz ir arī melnalkšņa, baltalkšņa un apses mežu, kuru katras sugas platība ir lielāka par tūkstoš hektāriem.

Mežaudžu sadalījums vecuma grupās

Valdošā koku suga	Jaunaudze		Vidēja vecuma audze		Briestaudze		Pieaugusi audze		Pāraugusi audze	
	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³
<i>Priede</i>	207,6	7515	696,2	191229	431,95	126001	256,7	80450	25	8225
<i>Egle</i>	1677,02	48581	154,1	42568	170,9	58068	253,86	84811	9,2	3418
<i>Bērzs</i>	685,4	29524	2437,93	467052	877,8	188243	521,8	107684	151,1	26796
<i>Melnalksnis</i>	18	815	446,98	85328	150,1	30209	80,3	16131	10,4	1882
<i>Apse</i>	710,16	33114	64,7	9983	29,8	6834	165,7	47861	206,7	62086
<i>Baltalksnis</i>	200,6	6498	268,69	29424	184,3	30440	220,33	39808	1493,07	275812
<i>Ozols</i>	0	0	3,2	680	1,3	307	1,4	151	0	0
<i>Osis</i>	0	0	0,5	109	0	0	0	0	0	0
<i>Liepa</i>	0	0	2,8	467	0,2	31	0,8	155	1	292
<i>Lapegle</i>	10,6	246	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Goba, vīksna</i>	0	0	0	0	0,5	100	0	0	0	0
<i>Papele</i>	0	0	0,3	48	0,2	38	0,9	316	0	0
<i>Vītols</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	0,7	66
<i>Blīgzna</i>	0	0	1,1	53	1,1	73	2,6	282	6,5	599
<i>Kļava</i>	0,2	28	0,5	96	1,6	201	0	0	0	0
<i>Kopā</i>	3509,58	126321	4077	827037	1845,75	440545	1504,39	377649	1903,67	379176

Avots: Valsts meža dienests Austrumlatgales virsmežniecība

Lielākās krājas ir briestaudzē, tas nozīmē, ka meži tiek cirsti atbilstoši to vecumam – sasniedzot noteiktu vecumu.

Izplatītāko koku sugu sadalījums pa mežiem

Valdošā koku suga	Valsts meži		Privātie meži		Pašvaldību meži		Pārējie meži		Visi meži	
	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³	Platība, ha	Krāja, m ³
<i>Priede</i>	617,7	168050	986,35	116829	13,4	5194	999,75	245370	1617,45	413420
<i>Egle</i>	533,6	69712	1728,28	79957	3,2	1710	1731,48	167734	2265,08	237446
<i>Bērzs</i>	520,8	94046	4130,33	274870	22,9	3552	4153,23	725253	4674,03	819299
<i>Melnalksnis</i>	111,8	19667	593,98	40057	0	0	593,98	114698	705,78	134365
<i>Apse</i>	92,2	20436	1084,86	57117	0	0	1084,86	139442	1177,06	159878

Avots: Valsts meža dienests Austrumlatgales virsmežniecība

Valsts mežos vislielākās koksnes krājas ir priedes kokam, privātajos mežos dominē bērzs.

2. Iedzīvotāji

2.1. Apdzīvojuma struktūra

Apdzīvotas vietas ir dažāda lieluma, telpiski vienotas blīvas iedzīvotāju koncentrācijas vietas, kurās ir materiālie priekšnoteikumi to attīstībai un ilglaicīgi lietojamas dzīvojamās ēkas. Lauku apdzīvotās vietās tiek iedalīts:

- 1) Ciemi –Lauku apdzīvota vieta ar vēsturiski radušos vai plānotu koncentrētu apbūvi, kur dzīvo pastāvīgie iedzīvotāji, kā arī šai vietai ir vietēji unikāls nosaukums un kompakta apbūve tā centrālajā daļā. Ciema statusu saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem nosaka vietējās pašvaldības dome. Ciema robežas tiek noteiktas vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā
- 2) Viensētas – Savrupas lauku sētas, kas ir mazākās lauku apdzīvotās vietas. Lauku sēta (viensēta) ir savrupa, kompakta apbūves vienība zemesgabala vispiemērotākajā vietā, ko veido ilglaicīgi dzīvojama (dzīvojamā) un saimniecības ēkas ar pagalmu (pagalmiem), koku stādījumiem un košumdārziem šīs apbūves vienības robežās. Lauku sētai ir vietējās pašvaldības administratīvajā teritorijā unikāls nosaukums. Lauku sētas var veidot lauku sētu (viensētu) grupas, kurām ir kopējs (apvienojošs), vietējās pašvaldības teritorijā unikāls nosaukums.

Pilsēta ir administratīva teritorija, kurai piešķirts pilsētas statuss. Pilsēta ir apdzīvota vieta ar salīdzinoši lielāku iedzīvotāju skaitu nekā tas ir lauku teritorijās. Pilsētām ir raksturīga ēku koncentrācija un pilsētas infrastruktūra - ielas, laukumi, transporta tīkli, enerģijas, ūdensapgādes, atkritumu apsaimniekošanas un citas sistēmas⁹. Zilupes pilsēta pilsētas statusu ieguva 1931.gadā.

Zilupes novadā ir 4 izteikti ciemi – Lauderī, Pasiene, Zaļesje un Šuškova. Novada administratīvais centrs ir Zilupes pilsēta. Pagastu pārvaldes atrodas Lauderis un Pasiēnē.

2002.gadā apvienojās Zilupes pilsēta ar Zaļesjes pagastu, izveidojot Zilupes novadu. 2009.gada administratīvi teritoriālajā reformā Zilupes novadam tika pievienoti Pasienes un Lauderu pagasti.

2.2. Iedzīvotāju skaita dinamika

Ekonomiska un sociāla rakstura pārmaiņas ir sekmējušas strauju iedzīvotāju skaita samazināšanos Latvijā pēdējo desmit gadu laikā. Īpaši tas jūtams pašvaldībās ar mazu iedzīvotāju skaitu. 2000.gadā Zilupes novadu veidojošajās pašvaldībās kopā bija 4270 iedzīvotāji¹⁰), bet uz 2018. gada 01.janvāri ir novadā 3002 iedzīvotāji¹¹.

⁹ <http://lv.wikipedia.org/wiki/Pils%C4%93ta>

¹⁰ Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes dati

¹¹ Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes dati

Zilupes novada iedzīvotāju skaits 2014.- 2018. gadā

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Lauderi	353	346	337	320	301
Pasiene	632	614	604	591	564
Zaļesje	742	714	696	661	634
Zilupe	1704	1670	1634	1571	1503
Kopā	3431	3344	3271	3143	3002

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, www.pmlp.gov.lv, 10.04.2018.

Kā redzams pēc tabulas, iedzīvotāju skaits Zilupes novadā sarūk par 50 – 100 iedzīvotājiem gadā. Iedzīvotāju skaits samazinās gan dzimstības – mirstības rezultātā, gan migrācijas rezultātā.

Dabiskais saldo

	2015. gads	2016. gads	2017.gads
Dzimuši	22	12	12
Miruši	42	27	35
Saldo	-20	-15	-13

Avots: Pašvaldības dati, 10.04.2018.

Demogrāfiskā situāciju kopumā Latvijā ir tāda, ka mirst daudz vairāk cilvēku nekā dzimst, arī Zilupes novads nav izņēmums, kur gada laikā mirst 4-5 reizes vairāk cilvēku nekā dzimst.

Kopējo iedzīvotāju skaitu iespaido arī migrācija. Daudzi iedzīvotāji izceļo no lauku teritorijām uz pilsētām – Rēzekni, Daugavpili, Rīgu, kā arī daudzi pārceļas uz dzīvi ārpus Latvijas. Šāda tendence ir vērojama visā Latvijas teritorijā.

Pašvaldības attīstības ziņā svarīgi raksturot iedzīvotāju sadalījumu dažādās vecuma grupās, it īpaši izdalot iedzīvotājus darbības vecumā, jo tas liecina par nodarbinātības attīstības perspektīvām vai norāda uz darbības resursu trūkumu. Novada pastāvīgo iedzīvotāju sadalījums pa trijām galvenajām vecuma grupām – līdz darbības, darbības un virs darbības vecuma parādīts 2.3.tabulā.

Zilupes novada iedzīvotāju skaits vecuma grupās

Pagasts/ pilsēta	Iedz. skaits	To skaitā		
		Līdz darbaspējas vecumam vīrieši/sievietes	Darbaspējas vecumā vīrieši/sievietes	Pēc darbaspējas vecuma vīrieši/sievietes
Lauderi	301	13/12	112/86	23/60
Pasiene	564	33/30	177/118	43/75
Zaļesje	634	38/31	182/138	58/80
Zilupe	1503	101/182	478/497	121/232
<i>Kopā</i>	<i>3002</i>	<i>440</i>	<i>1788</i>	<i>692</i>

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, www.pmlp.gov.lv, 10.04.2018.

Zilupes novadā bērnu skaits ir salīdzinoši mazs, no tā izriet arī problēmas ar bērnu dārzu un skolas klašu komplektāciju.

Zilupes novada bērnu vecuma un dzimuma struktūra

Pagasts	Iedz. skaits	To skaitā	
		0 līdz 6 gadi vīrieši/sievietes	7 līdz 18 (neieskaitot) gadi vīrieši/sievietes
Lauderi	301	6/5	13/11
Pasiene	564	21/11	21/31
Zaļesje	634	12/13	36/26
Zilupe	1503	44/34	79/77

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, www.pmlp.gov.lv, 10.04.2018

3. Novada ekonomiskais raksturojums

3.1. Bezdarba līmenis

Zilupes novadā 2017. gadā dzīvoja 3002 iedzīvotāji, no kuriem darbaspējas vecumā bija 848 cilvēki, taču pēc Valsts ieņēmuma dienesta datiem nodarbināti bija tikai 461 cilvēks, kas ir 16.7 %. Daļa iedzīvotāju ir reģistrējušies kā pašnodarbinātie. 2016. gadā nodarbināti bija 489 cilvēki no 894 darbaspējīgajiem.

2017. gadā valstī bezdarba līmenis ir 5.2 %, Latgales reģionā – 11.7 %, bet Zilupes novadā – 21,7 %, kopskaitā 390 bezdarbnieki. No kopējā bezdarbnieku skaita 204 bija sievietes un 186 vīrieši. Ilgstoši bezdarbnieki, kuri bez darba ir ilgāk par 3 gadiem, bija 293, bezdarbnieki ar invaliditāti – 86, jaunieši (vecumā no 15-24 gadiem) – 16, pirmspensijas vecuma bezdarbnieki – 75¹².

Ar augstāko izglītību ir 25 bezdarbnieki, ar profesionālo – 158, ar vispārējo vidējo – 130, ar pamatizglītību – 70, ar zemāku par pamatizglītību – 7 bezdarbnieki.

Bezdarbnieku sadalījums pa vecuma grupām 2017. gadā ir šāds:

- 1) 15 – 19 gadi – 1;
- 2) 20 – 24 gadi – 15;
- 3) 25 – 29 gadi – 22;
- 4) 30 – 34 gadi – 24;
- 5) 35 – 39 gadi – 32;
- 6) 40 – 44 gadi – 44;
- 7) 45 – 49 gadi – 60;
- 8) 50 – 54 gadi – 65;
- 9) 55 – 59 gadi – 86;
- 10) 60 un vairāk – 41.

Bezdarbnieku sadalījums pa vecuma grupām 2016. gadā ir šāds:

- 1) 15 – 19 gadi – 4;
- 2) 20 – 24 gadi – 13;
- 3) 25 – 29 gadi – 34;
- 4) 30 – 34 gadi – 27;
- 5) 35 – 39 gadi – 36;
- 6) 40 – 44 gadi – 59;
- 7) 45 – 49 gadi – 58;
- 8) 50 – 54 gadi – 76;
- 9) 55 – 59 gadi – 87;
- 10) 60 un vairāk – 39.

Kā redzams, visvairāk bezdarbnieku ir vecuma grupās pēc 45, salīdzinoši daudz bezdarbnieku ir jauniešu vidū no 15 līdz 29 gadiem.

Visvairāk ir bezdarbnieku ar vidējo izglītību un profesionālo vidējo izglītību, katrā līmeni apmēram trešdaļa no kopējā bezdarbnieku skaita. Ar augstāko izglītību ir tikai 5% bezdarbnieku no kopējā skaita.

¹² Nodarbinātības valsts aģentūras dati

No kopējā bezdarbnieku skaita 227 nav valsts valodas atestācijas, 198 – ir valsts valodas zemākā pakāpe, 143 – ir valsts valodas vidējā pakāpe un 50 – valsts valodas augstākā pakāpe, tikai 64 bezdarbnieki ieguvuši izglītību valsts valodā.

61 persona bezdarbnieka statusu ieguvusi pēdējā pusgada laikā, 36 no 6-12 mēnešus meklē darbu. Vislielākais ir to bezdarbnieku skaits, kas meklē darbu jau 1 – 3 gadiem - 134 cilvēki. Ilgāk par 3 gadiem bezdarbnieku skaits – 159 personas, jo lielākā daļa vairs neapmeklē nodarbinātības valsts aģentūru (NVA) un neregistrējas kā bezdarbnieki.

Daudziem ilgstošiem bezdarbniekiem atrast darbu traucē zemā kvalifikācija, sociālas problēmas, veselības problēmas. Personas pēc bērnu kopšanas atvaļinājuma nav gatavas atgriezties darba tirgū, jo grūti savienot ģimenes un darba dzīvi. Jauniešiem – bezdarbniekiem ir zema izglītība, kas ierobežo darba un tālākas apmācības iespējas. Jaunieši pēc augstskolas beigšanas neatgriežas pagastos, jo nav piemērotu darba vietu. Zilupes novadā, tāpat kā daudzos citos novados, vērojama nelegāla nodarbinātība. Ņemot vērā sociālekonomisko situāciju, lai mazinātu ekonomiskās krīzes sociālo ietekmi un lai palīdzētu bezdarbniekiem, NVA Ludzas filiāle organizē aktīvos nodarbinātības pasākumus un karjeras konsultācijas.

3.2. Uzņēmējdarbība

Zilupes novadā 2017. gada beigās ir reģistrēti 240 aktīvi nodokļu maksātāji.

Visvairāk Zilupes novadā ir zemnieku saimniecību, kas raksturo arī novada galveno saimniecisko darbību – lauksaimniecība un tās nozares.

3.1.tabula

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums pēc uzņēmējdarbības veida

Uzņēmējdarbības veids	2017. gads
Sabiedriskas vai reliģiskas organizācijas	10
Sabiedrības ar ierobežotu atbildību	46
Kooperatīvās sabiedrības	2
Individuālie uzņēmumi	10
Zemnieku saimniecības	37
Individuālie komersanti	11
Budžeta iestāde	2
Saimnieciskās darbības veicējs	122

Avots: Valsts ieņēmumu dienests, 13.03.2018.

Daudzi nodarbinātie strādā pašvaldībā un pašvaldības izglītības iestādēs – 80 nodarbinātie, kā arī arodvidusskolā.

Lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma ir zemnieku saimniecība „Mežāres A”, zemnieku saimniecība „Akmeņlauki”, zemnieku saimniecība „Kristinki” SIA „OVVE-BALT”.

Lielākie uzņēmumi Zilupes novadā, to apgrozījums

Uzņēmuma nosaukums	Apgrozījums tūkst.EUR	
	2016.gads	2015.gads
ZS MEŽĀRES A	1259.77	1540.99
ZS AKMENLAUKI	1029.46	825.26
ZS KRISTINKI	679.14	900.77
SIA OVVE- BALT	638.17	817.77
SIA ZILUPES LTD	546.49	507.14
SIA BORDER.LV	538.39	
SIA SMART TRANS	474.24	404.11
SIA NIKONTI	423.22	460.89
SIA ZILUPES APTIEKA UN KO	422.68	420.35
SIA VINCA AGRO	275.01	258.88
ZILUPES VESELĪBAS UN SOCIĀLĀS APRŪPES CENTRS	219.45	201.34
SIA MERKURIJ AGRO	175.65	n.d
SIA STORK	137.94	n.d
SIA MERKŪRIJA LA	115.77	n.d
SIA RIK & KO	90.46	107.93
SIA ALGORS	69.00	98.00
SIA PUMPURKOKS	50.85	n.d
SIA MERKURIJS LV	45.73	46.65
SIA GLOBAL SERVICE 24	40.86	n.d
SIA BIDRIJA	40.30	32.22

Avots: Valsts ieņēmumu dienests, 13.03.2018.

3.3. Teritorijas attīstības indekss

Teritorijas attīstības līmeņa indekss raksturo attīstības līmeni attiecīgajā gadā, parādot teritoriju augstāku vai zemāku attīstību no vidējā attīstības līmeņa valstī, savukārt attīstības līmeņa izmaiņu indekss raksturo attīstības līmeņa izmaiņas pret iepriekšējo gadu, parādot teritoriju atpaliekošu vai apsteidzošu attīstību no vidējā attīstības līmeņa iepriekšējā gadā.

Atbilstoši Reģionālās attīstības likuma 14.pantam un MK 25.05.2010 noteikumiem Nr.482 „Noteikumi par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām”, Valsts reģionālās attīstības aģentūra katru gadu līdz 15.februārim aprēķina teritorijas attīstības indeksu par iepriekšējo gadu, un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs līdz attiecīgā gada 1.aprīlim to iesniedz apstiprināšanai Ministru kabinetā.

Saskaņā ar Ministru kabineta 26.04.2011. noteikumiem Nr.318 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumos Nr.482 "Noteikumi par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām" Zilupes novada teritorijas attīstības indekss 2016.gadā ir

vienāds ar -1,673; ierindojoties 109.vietā starp visiem 110 novadiem, bijušā Ludzas rajona Kārsavas novads 108. vieta - -1.459, Ciblas novads 110.vietā - -1,758.

Salīdzinot ar 2015.gadu teritorijas attīstības indekss 2016.gadā ir nedaudz pazeminājies.

3.4. tabula

Teritorijas attīstības indekss Zilupes novadā

Gads	Teritorijas attīstības indeksa vērtība
2013.	-1,530
2014.	-1,623
2015.	-1.516
2016.	-1.673

Avots: Valsts reģionālās attīstības aģentūra, 10.04.2018.

4. Transports un sakari

4.1. Transporta infrastruktūra

Autoceļi un ielas

Satikme ir viens no teritorijas infrastruktūras elementiem, kas nodrošina tās dzīvotspēju. Saskaņā ar likumu „Par autoceļiem” pēc to nozīmes ceļus iedala valsts, pašvaldības, uzņēmumu un māju ceļos. Valsts autoceļu kopējais garums Zilupes novadā sastāda 122,24 km, no kuriem Zilupes novada teritoriju 9,29 kilometru garumā šķērso valsts galvenais autoceļš A12, 30,97 km garumā valsts reģionālais autoceļš P52 un trīspadsmit valsts vietējo autoceļu ar kopgarumu 81,98 km.

4.1.tabula

Valsts autoceļi Zilupes novadā

Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	Garums Zilupes novadā, km
A12	Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	9,29
P52	Zilupe – Šķaune - Ezernieki	30,97
V510	Zilupe – Dilāni – Krivanda	1,34
V512	Ploski – Nīrza	5,76
V513	Ploski – Sovāni	3,95
V514	Duboviki – Lauderi	11,58
V515	Jonički – Pasiene	5,36
V517	Pakalni – Lauderi – Ploski	17,7
V518	Šuškova – Beļejeva	3,01
V519	Krievijas robeža – Opoļi – Brigi	1,05
V520	Meikšāni – Draudzības kurgāns	4,49
V538	Zilupe – Pasiene	14,63
V539	Surbeļi – Šķirpāni	4,5
V540	Šķirpāni – Soboļina	3,18
V544	Ludza – Nīrza - Vecslabada	5,61

Avots: VAS Latvijas valsts ceļi, Latgales reģiona Ludzas nodaļa

Valsts nozīmes autoceļu kopgarums ar melno segumu ir 42,47 km un ar balto segumu- 79,77 km. Zilupes novadā ir 7 valsts ceļu tilti un pārvadi.

Tiltu saraksts uz valsts autoceļiem

Autoceļa šifrs	Autoceļa nosaukums	Adrese, km	Upes nosaukums	Tilta garums	Būves (remonta) gads
A12	Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	162.96	Zilupe	67	1983 (1999)
V512	Ploski – Nirza	2.54	Istra	104	1978 (2007)
V514	Duboviki – Lauderi	7.73	Istra	34	1979
V517	Pakalni – Lauderi – Ploski	22.45	Istra	26	1959
V519	Krievijas robeža – Opoļi – Brigi	6.43	Zilupe	42	1976
V538	Zilupe – Pasiene	13.2	Zilupe	42	1991
V544	Ludza – Nirza - Vecslabada	29.79	Istra	19	1965

Avots: VAS Latvijas valsts ceļi, Latgales reģiona Ludzas nodaļa

Valsts autoceļu stāvokli pārvalda un kontrolē Latvijas Valsts ceļu Latgales reģiona Ludzas rajona nodaļa.

Pašvaldības autoceļu kopgarums ir 171,814 km, šo autoceļu uzturēšanu veic pašvaldība. Kopējais ielu garums ir 28,475 km.

Reģistrācijas un uzskaites nolūkā pašvaldību ceļus iedala šādās grupās¹³:

- 1) A grupa – ceļi, kas nodrošina transportlīdzekļu satiksmi starp apdzīvotām vietām vai savieno apdzīvotas vietas ar valsts autoceļiem;
- 2) B grupa – ceļi, kas nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu ne mazāk kā trim viensētām;
- 3) C grupa – ceļi, kas nodrošina transportlīdzekļu piebraukšanu zemju īpašumiem vai mazāk nekā trim viensētām.

4.3.tabula

Zilupes novada pašvaldības autoceļi

Administratīvā teritorija	Ceļi kopā, km	A grupas ceļi	B grupas ceļi	C grupas ceļi
Zaļesjes pagasts	61,42	21,95	24,4	15,07
Lauderu pagasts	40,454	16,491	9,109	14,854
Pasienes pagasts	69,94	25,53	20,53	23,88
Kopā	171,814	63,971	54,039	53,804

Avots: Zilupes novada pašvaldība

Zilupes novada ciemu teritorijās ir noteiktas ielas ar kopējo garumu 5,912 kilometri un Zilupes pilsētā ir ielas 25,17 km garumā. Zilupē ir 42 ielas, Zaļesjes ciemā – 7, Pasiene – 9, un Lauderos – 9 ielas.

Rekonstrukcija un remonts nepieciešams vairākiem pašvaldības ceļiem un ielām. Šobrīd pašvaldība iesaistās dažādos projektos, kuru realizācijas procesā tiks asfaltēti ceļi un ielas.

¹³ MK 15.09.2009. noteikumi Nr. 1052 „Pašvaldības ceļu un ielu reģistrācijas un uzskaites kārtība”

Sabiedriskais transports

Zilupes novadā sabiedriskā transporta pakalpojumus nodrošina autobusu pārvadājumi, pagasta pārvalžu autobusi, kas nodrošina skolēnu pārvadājumus. Sabiedriskā transporta pakalpojumus vietējās nozīmes maršrutos sniedz viens pārvadātājs – AS Hansabuss meitas uzņēmums Latvijā SIA ”Tukuma Auto”, kura maršrutu tīkls sastāv no 19 maršrutiem, Zilupes novadu skar 4 maršruti. Tie savieno apdzīvotās vietas ar galveno attīstības centru Ludzu. 2016. gadā pa maršrutiem, kas šķērso mūsu novadu, par maksu tika pārvadāti 29103 pasažieri, 2017. gadā par maksu pārvadāti tika 28841 pasažieri, 8629 pasažieri tika pārvadāti bez maksas (invalidi, represētie, bāreņi, bērni līdz 7 gadu vecumam). Vislielākais pasažieru skaits 48% ir maršrutā Ludza – Zilupe – Koņecpole - Ludza.

Vairākos reisos tika samazināts kursēšanas biežums. Tā kā sabiedriskais transports kursē samērā reti un vajadzīgajā brīdī nenodrošina iedzīvotāju pārvietošanos, tiek izmantots privātais transports.

Reģionālās nozīmes starppilsētu pārvadājumus Zilupes novada teritorijā nodrošina SIA ”Norma A”, kas veic starppilsētu pārvadājumu Kārsava – Ludza – Rīga.

Skolēnus uz skolu nogādā 5 pašvaldības autobusi, šo pakalpojumu izmanto skolēni un skolotāji.

4.4.tabula

Maršruti, kas šķērso Zilupes novadu

Maršruta Nr.	Maršruta nosaukums	Reisu skaits dienā	Izpildes dienas	Pārvadātājs
5634	Ludza – Felicianova – Zilupe – Šķaune	4	Piektdienās	SIA „Tukuma ATU”
6552	Ludza – Zilupe – Konecpole - Ludza	4	Katru dienu	SIA „Tukuma ATU”
6579	Ludza – Lauderi – Rundēni – Seiļi - Ludza	2	Otrdienās, sestdienās	SIA „Tukuma ATU”
6602	Ludza - Zilupe	4	Katru dienu	SIA „Tukuma ATU”
7444	Rēzekne - Terehova	2	Katru dienu	SIA „Norma A”

Avots: Latgales plānošanas reģiona Sabiedriskā transporta nodaļa

Novada teritorijā nav veikts pētījums, kāds būtu sabiedriskā maršruta noslogojums dažādos ceļa posmos.

Zilupes novadu šķērso starptautiskā dzelzceļa līnija Rīga – Zilupe – Maskava. Zilupes pilsētā atrodas Zilupes stacija. Divreiz dienā vilciens kursē virzienā uz Rīgu un divreiz virzienā uz Zilupi.

Velotransports

Velotransports Zilupes novadā ir populārs gada siltajā laikā. Daudzi iedzīvotāji uzlabo savu veselības stāvokli, izmantojot velotransportu.

Zilupes novadā nav aprīkotu veloceliņu un velosipēdu novietņu pie skolām un sabiedriskajām iestādēm.

4.2. Sakari

Pasta sakari

Pasta pakalpojumus juridiskām un fiziskām personām sniedz Valsts akciju sabiedrība „Latvijas pasts”. Šobrīd tā ir vienīgā komercsabiedrība valstī, kura sniedz vispārējos pasta pakalpojumus.

Zilupes novadā ir 1 pasta nodaļa, bet iedzīvotājiem korespondenci piegādā Zilupes pasta nodaļas pastnieki.

4.5. tabula

Pasta nodaļas Zilupes novada teritorijā

Indekss	Pasta nodaļa	Adrese
LV – 5751	Zilupe	Partizānu iela 5, Zilupe, Zilupes novads

Avots: www.pasts.lv, 10.04.2018.

Ņemot vērā to, ka aizvien mazāk tiek abonēti preses izdevumus, kā arī to, ka sūtījumu skaits (vēstules, pakas, bandroles u.c.) samazinās, novada teritorijā tika slēgtas trīs pasta nodaļas, pastnieki vienu stundu atrodas pagastu bibliotēkās, kur pieņem klientus.

Telefonsakari

Sakaru līniju un stacionāro elektronisko sakaru pakalpojumus Zilupes novadā nodrošina SIA „Lattelekom”. Šim uzņēmumam fiksēto tālrunu pieslēgumi pakāpeniski samazinās, tam par iemeslu ir strauja elektronisko mobilo sakaru tirgus attīstība.

Mobilās telekomunikācijas-mobilo internetu un datu pārraidi piedāvā visā Latvijā licencētie operatori – SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2”, SIA „Bite Latvija”, AS „Telekom Baltija/TRIATEL”, izmantojot dažādus datu pārraides standartus, kas savā starpā atšķiras ar piedāvāto datu pārraides ātrumu. Pieslēguma kvalitāte ir atkarīga no bāzes staciju tuvuma, kā arī no tā, vai konkrētais pieslēguma veids ir pieejams šajā stacijā.

Atbilstoši uzņēmumu sniegtajai informācijai, plašākais pārklājumu tīkls ir LMT un Tele2 operatoriem. Zilupes novada teritorijā ir 2 LMT bāzes stacijas: Lauderu pagasta Lauderos tornis „Sakarnieki” un Zaļesjes pagasta tornis. Mobilo sakaru kvalitāte novadā ir diezgan zema. Pasienes pagastā tiek uztverts Baltkrievijas operators.

Radio un televīzijas retranslāciju nodrošina Rēzeknes televīzijas tornis. Pārklājums neapmierina, sevišķi pierobežā. Ciparu, digitālās un kabeļtelevīzijas pakalpojumus nodrošina AS „IZZI” un SIA „Televideotīkls”. Digitālās satelīttelevīzijas pakalpojumus nodrošina „VIASAT Latvija”. Digitālās, kabeļtelevīzijas, interaktīvās un virszemes televīzijas

pakalpojumus nodrošina SIA "Lattelekom". Daudzviet novadā netiek uztverta Latvijas televīzija, tā vietā tiek uztverti ārzemju kanāli.

Interneta pieejamība

Datoru un interneta lietošanas līmenis Latvijā, Latgales reģionā un Zilupes novadā pakāpeniski pieaug. Analizējot datoru un interneta lietotāju izplatību Latvijā un Latgales reģionā, redzam, ka šie rādītāji ir nedaudz zemāki nekā vidēji Latvijā (attiecināmi 82% un 65%), Latvijā regulāri internetu lieto 1,2 miljoni iedzīvotāju, jeb 82%, 79 % internetu izmanto katru dienu. Regulāri internetu izmanto 48% vīriešu un 79% sievietes.

Interneta pieslēgums ir pieejams visos novada pagastu centros, bibliotēkās un skolās.

V/A „Kultūras informācijas sistēmas” realizēja Publisko bibliotēku attīstības projektu un izveidoja bezmaksas piekļuvi internetam visās novada bibliotēkās. Tās piedalās arī attīstības projektā „Trešais tēva dēls”. Bibliotēkās esošie datori ir novecojuši un ir nepieciešama to atjaunošana vai nomaina pret jaudīgākiem.

Šobrīd internetu piedāvā arī mobilo telefonu operatori. Interneta ātrums ir atkarīgs no ģeogrāfiskās atrašanās vietas.

Lai gan piedāvāto iespēju klāsts ir plašs, tomēr interneta sakaru kvalitāte ir neapmierinoša, it sevišķi pagastos un visā novada pierobežā. Sakariem nav pārklājuma, internets ir ļoti lēns un ar pārtraukumiem.

Publiski pieejamie interneta punkti ar bezmaksas piekļuvi internetam un WiFi - bezvadu interneta telpai Zilupes novadā izveidoti ES struktūrfondu finansētā ERAF projekta „Publisko interneta punktu izveide Latgales reģionā” ietvaros. Tas veicinās līdzsvarotu reģiona attīstību un sabiedriskā sektora sniegto pakalpojumu pieejamību un kvalitāti.

Zilupes novadam (kā to paredz Latvijas Republikas likumdošana) ir sava mājas lapa www.zilupe.lv, pašreiz tā tiek pilnveidota. Neskatoties uz datorizācijas pieejamību, joprojām starp iestādēm notiek plaša komunikācija drukāta papīra veidā, jo informācijas apmaiņai nav izveidotas atbilstošas datorprogrammas.

5. Tehniskā infrastruktūra

5.1. Ūdensapgāde

Zilupes novadā centralizētai ūdensapgādei izmanto pazemes ūdeņus. Ūdens nesošos slāņus šajā reģionā veido paleozoja un kvartāra nogulumi. Aktīvā saldūdens apmaiņas zona ietver Pļaviņu - Daugavas augšdevona un Arukilas -Amatas augšvidus devona ūdens nesošos slāņus, kurus pārklāj kvartāra ūdens horizonta slāņi. Ūdensapgādei izmantojamais slānis atrodas no 24 – 26 m līdz 60 – 70 m dziļumam. Ūdens mineralizācija ir līdz 0,35 g/l, cietība līdz 7,3 mmol/l, paaugstināts dzelzs saturs.

Gandrīz visos urbumos, kurus izmanto centralizētajā ūdensapgādē, ūdens kvalitāte atbilst normatīviem, tiek pārsniegts dzelzs līmenis, tāpēc lai uzlabotu ūdens kvalitāti, lielākajai daļai objektu nepieciešama atdzelžošana. Zilupē ir viena atdzelžošanas stacija, ciemos, kur ir centralizētā ūdensapgāde arī ir pa vienai atdzelžošanas stacijai – Šuškovā, Zaļesjē, Pasiēnē un Lauderose.

Privātmāju īpašnieki ārpus ciemu teritorijām pārsvarā izmanto gruntsūdens grodu akas.

Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzes uzskaitē Zilupes novadā ir 67 urbumi, no kuriem ekspluatēti tiek 10 urbumi. Daļa urbumu ir pašvaldības pārziņā, daļa – individuālo lietotāju pārziņā.

5.1.tabula

Zilupes novada teritorijā esošo ūdensapgādes urbumu skaits

Administratīvā teritorija	Urbumu skaits	Darbojas	Likvidētie	Statuss nav zināms
<i>Zilupe</i>	25	3	1	21
<i>Lauderu pagasts</i>	6	1	-	5
<i>Pasiēnes pagasts</i>	20	2	1	17
<i>Zaļesjes pagasts</i>	16	4	-	12
<i>Kopā novadā</i>	67	10	2	55

Avots: LVĢMC Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs

Galvenie ūdens patērētāji ir iedzīvotāji, sabiedriskās ēkas, komercuzņēmumi un pārvaldes iestādes, daudzdzīvokļu māju saimnieciskais sektors, zemnieku mājsaimniecības.

Vislielākais ūdens patēriņš ir Zilupes pilsētā, tur 2017.gadā patērēti 42431 m³ ūdens, Zaļesjes ciemā – 6220 m³; Pasiēnē – 19,813 m³; Lauderose – 8,119 m³ ūdens.

Ir uzņēmumi, kas iesniedz pārskatus Ūdens 2, piemēram, SIA „Baltiks EAST”.

Centralizētā ūdensapgāde ir Zilupes pilsētā un visos novada ciematos.

Zilupes novada centralizētās ūdensapgādes sistēmas raksturojums

Apdzīvotas vieta	Ūdens apgādes tīklu garums, km
Zilupe	6,4
Lauderi	3,02
Pasiene	4,709
Zaļesje	2,6
Šuškova	1,727

Avots: Zilupes novada pašvaldības dati

Novadā ir ieviesta ūdens daudzuma uzskaitē, kas sekmē ūdensapgādes sistēmas sakārtošanu un ūdens zudumu samazināšanu.

5.2. Kanalizācijas sistēma

Sadzīves notekūdeņi no apdzīvoto vietu teritorijām tiek savākti kanalizācijas sistēmā, novadīti uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un attīrītie notekūdeņi – ūdenstecēs vai ūdenstilpnēs.

Zilupes novada centralizētās kanalizācijas sistēmas raksturojums

Apdzīvota vieta	Kanalizācijas tīklu kopgarums, km	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu tips
Zilupe	4,5	BIO - 700
	1,1	BIO - 100
Lauderi	1,5	BioDRY – S-45
Pasiene	3,011	BIO - 100
Šuškova	0,326	Picobell XXL

Avots: Zilupes novada pašvaldības dati, 2018.gads

Zilupes pilsētā kanalizācijas sistēma sastāv no divām atdalītām kanalizācijas sistēmām ar atsevišķām attīrīšanas iekārtām. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Mērnīku ielā BIO - 700 sastāv no attīrīšanas ierīces BIO – 700, t.i., aerotenka ar pagarināto aberāciju, sastāvoša no 2 dzelzbetona aberācijas kamerām ar jaudu 350 m³ katra, I un II pakāpes bioloģiskajiem dīķiem. Notekūdeņu attīrīšanas komplekss nodots ekspluatācijā 1980. gadā. Sākotnēji darbojās viena aberācijas kamera ar jaudu 350 m³/dnn. Samazinoties notekūdeņu daudzumam, šī kamera 2000. gadā tika pārdalīta uz pusēm un pašreiz darbojas ar jaudu 175 m³ notekūdeņu diennaktī. Darbojas viena sūkņu stacija, kas pārsūknē pilsētas centrālās daļas notekūdeņus uz attīrīšanas iekārtām. Bioloģiskās attīrīšanas iekārtas strādā bioloģiskajā notekūdeņu attīrīšanas režīmā. Attīrītie notekūdeņi no iekārtām tiek emitēti upē Zilupe. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības rezultātā veidojas dūņas, gadā aptuveni 50 t slapjo dūņu. Dūņas tiek uzkrātas un uzglabātas BIO – 700 neizmantotajā aerācijas kamerā. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas Lauku ielā BIO - 100 (sastāv no attīrīšanas ierīces BIO – 100, I un II pakāpes bioloģiskajiem dīķiem). Notekūdeņu

attīrīšanas komplekss nodots ekspluatācijā 1984. gadā. Samazinoties notekūdeņu daudzumam, Bioloģiskās attīrīšanas iekārtas strādā bioloģiskajā notekūdeņu attīrīšanas režīmā. Attīrītie notekūdeņi no iekārtām tiek emitēti meliorācijas grāvī, kas ieplūst Istras upē un tad upē Zilupe. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu darbības rezultātā veidojas dūņas, gadā aptuveni 25 t slapjo dūņu. Dūņas tiek izvestas un uzglabātas BIO – 700 neizmantojamā aerācijas kamerā.

Iedzīvotāji, kas nav pieslēgti kopējam kanalizācijas tīklam, savāc notekūdeņus izsmelamās tvertnēs un SIA „Zilupes LTD” izved notekūdeņus saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem uz attīrīšanas iekārtām.

Lauderu ciema notekūdeņi pašteces gaitā pa bezspiediena kanalizācijas tīkliem nonāk uz attīrīšanas iekārtām BioDRY-S-45. Pēc kanalizācijas sistēmas tehniskās pases datiem kanalizācijas tīklu kopgarums 1.5 km, tīkli veidoti no keramikas un dzelzsbetona caurulēm, cauruļu diametrs galvenajos kolektoros 200 un 400 mm, ielu tīklos 150, 200, 250 un 400 mm. Kanalizācijas tīkls būvēts 1982. un 1983. gadā. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas sastāv no: 2 nostādinātājiem ar šķērssienu, bioloģiskās attīrīšanas iekārtas BioDRY-S-45, viena nostādinātāja ar šķērssienu. Iekārtas nodotas ekspluatācijā 2010.gadā. Iekārtas strādā bioloģiskajā notekūdeņu attīrīšanas režīmā. Attīrītie notekūdeņi no iekārtām tiek emitēti meliorācijas grāvī (100 m), tālāk Lauderu ezerā.

Notekūdeņi no Pasienes ciema nonāk uz attīrīšanas iekārtām BIO – 200. Kanalizācijas sistēmas tīklu kopgarums pēc kanalizācijas sistēmas tehniskās pases ir 3,011 km, cauruļvadu būvniecībā izmantotas keramikas caurules, cauruļu diametrs 100 mm. Kanalizācijas sistēma un notekūdeņu attīrīšanas iekārtas BIO-200 būvētas 1984. un 1987.gadā. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas sastāv no divām metāla konstrukcijas BIO-100 sekcijām. Sakarā ar notekūdeņu daudzuma samazināšanos tiek darbināta tikai viena BIO-100 sekcija. BIO-100 sekcija sastāv no aerācijas kameras un 2 nostādinātājiem. No attīrīšanas ierīces notekūdeņi ieplūst I un II pakāpes biodīķos, tālāk izplūde meliorācijas grāvī. Iekārtas strādā bioloģiskajā attīrīšanas režīmā.

Notekūdeņi no Šuškovas ciema nonāk uz notekūdeņu attīrīšanas iekārtām Picobell XXL, kas sastāv no trim pirmējiem nostādinātājiem, aerācijas tvertnes un izplūdes akas. Attīrītie notekūdeņi izplūst grāvī. Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas izbūvētas 2010.gadā. Uz iekārtām tiek novadīti notekūdeņi no trim Šuškovas ciema daudzdzīvokļu mājām. Šuškovas ciema kanalizācijas sistēma būvēta 1968., 1987 gadā, kanalizācijas sistēmas tīklu kopgarums 0,326 km, cauruļvadu būvniecībā izmantotas keramikas caurules.

Zaļesjes ciemā darbojas nosēdakas, kas tiek regulāri izpumpētas, nogādājot kanalizācijas notekūdeņus uz Zilupes pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

Zilupes novadā nav izveidota lietusūdeņu savākšanas sistēma. Novadā nav teritoriju, kur būtu izjūtams šādas sistēmas trūkums.

5.3. Elektroapgāde

Zilupes novada teritorijā elektroapgādi nodrošina A/S „Latvenergo”, novads ietilpst austrumu elektrisko tīklu rajonā. Elektroenerģiju piegādā no Zilupes augstspriegumu tīklu transformatora apakšstacijas. Apdzīvotās vietas savieno 20 kV elektropārvades līnijas ar 20/0,4 kV transformatoru apakšstacijām, no kurām līdz elektroenerģijas patērētājiem atiet 0,4 kV līnijas. A/S „Sadales tīkls” Austrumu reģiona Zilupes nodaļa veic ikdienas uzturēšanu, novērš tehniskas avārijas un modernizē esošās elektrolīnijas piešķirtā finansējuma robežās.

Novada teritoriju šķērso 110 kV elektrolīnijas Zaļesjes un Lauderu pagastos, kā arī Zilupes pilsētā.

Zilupes novadu nešķērso lielās maģistrālās 330 kV elektrolīnijas.

Zilupes novadā esošie elektrotīkli ir fiziski nolietojušies, tikai nedaudzās vietās gaisa kabeļi ir nomainīti ar pazemes kabeļiem, tādēļ dabas stihiju gadījumos – spēcīgs vējš, sniegs – vadi tiek norauti no stabiem, rodas elektroapgādes traucējumi.

5.4. Siltumapgāde

Zilupes novada ciemos nav centralizētas siltumapgādes sistēmas.

Zilupes pilsētā centralizēta siltumapgāde aptver nelielu iedzīvotāju skaitu.

Kurināšanas sezona ir no septembra līdz maijam, ņemot vērā katra gada klimatiskos apstākļus.

Energoefektivitātes nolūkos daudzas ēkas tiek siltinātas. Iedzīvotāji siltina individuālās dzīvojamās mājas, pašvaldības ēkas tiek siltinātas, realizējot dažādus projektus. Galvenokārt notiek izglītības iestāžu un administratīvo ēku siltināšana, kā arī kultūras iestāžu siltināšana.

5.5. Gāzes apgāde

Zilupes novads nav savienots ar Latvijas centralizētajiem dabas gāzes tīkliem. Novada iedzīvotājiem tiek piedāvāta sašķidrinātā gāze, ko patērētājiem piegādā SIA „Latvijas propāna gāze”, un novada iedzīvotāji to izmanto sadzīves un apkures vajadzībām.

Pēdējos gados gāzes balonu lietotāju skaits samazinās, jo daudzi mājāsaimniecībā sāk izmantot elektriskās plīti.

Perspektīvā novada teritorijas gāzes apgāde iespējama no esošā maģistrālā gāzes vada Upmala – Preiļi – Rēzekne. Pašlaik gāzes vads ir uzbūvēts līdz Rēzeknei un plānots izbūvēt gāzes vada atzarus no Rēzeknes uz Kārsavu un Zilupi. Nepieciešamības gadījumā gāzes apgāde varētu tikt nodrošināta no Zilupes atzara.

5.6. Atkritumu apsaimniekošana

Šobrīd atkritumi tiek nogādāti SIA ”ALAAS” poligonā Rēzeknes novada Ozolnieku pagasta Križevniekos.

Zilupes novadā uz šo brīdi ir viens atkritumu apsaimniekotāji – SIA „Clean R”.

Tuvākajā nākotnē jāparedz izbūvēt ierobežotus laukumus sadzīves atkritumu konteineru novietošanai, jāuzsāk atkritumu šķirošana. Šobrīd šķirotos atkritumus iedzīvotāji var nogādāt SIA „Ludzas apsaimniekotāja” šķirošanas laukumā – Rūpnīcas 2a, Ludzā, kur visa veida šķirotie atkritumi tiek pieņemti bez maksas, arī lielgabarīta atkritumus var nogādāt uz šo šķirošanas vietu.

Zilupes novadā nav uzņēmumu un iestāžu, kuru darbības rezultātā rastos ievērojams daudzums rūpniecisko un bīstamo atkritumu. Raksturīgākie atkritumi ir no remontdarbnīcām:

izstrādātās eļļas, filtru materiāli, riepas, absorbenti, šķīdinātāji. Celtniecības procesā rodas būvgruži, kas satur bīstamās vielas. Medicīnas iestādēs: šļirces, pārsienamais materiāls, medikamenti. Mājsaimniecībā: svina akumulatori, luminiscentās lampas, baterijas. Bīstamos atkritumus nodot organizācijām, kas saņēmušas atļauju šāda veida atkritumu apsaimniekošanai. Tuvākais bīstamo atkritumu apsaimniekotājs ir SIA "Ludzas apsaimniekotājs".

Novada teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. SIA "Reneta" ir tiesīga tos savākt, transportēt un iznīcināt un SIA "Ekovide" ir tiesīga tos savākt un pārstrādāt.

6.Dabas un kultūrvēsturiskās vērtības

6.1.Dabas teritorijas un objekti

Zilupes novada teritorijā atrodas vairākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. To kopējā platība ir apmēram 250 hektāri, kas ir mazāk par vienu procentu no novada teritorijas.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir dabas liegums Greblūkalns, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi Rundēnu Velna dobe un Lauderu Velna dobe.

Dabas liegums Greblūkalns – atrodas Pasienes pagastā, teritorijas platība ir 237 ha. Dibināts 1957.gadā. tā ir arī NATURA 2000 teritorija. Teritorija dibināta priežu mežu uz osiem aizsardzībai, kas Latvijā un Eiropā ir rets biotops. Sastopama ES Biotopu direktīvas augu suga – meža silpurene.

Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas pieminekļi Lauderu Velna dobe - izteismīga glaciokarsta ieplaka pauguru masīva virsotnē, iedobei stāvas malas, tās lejā ezeriņš; teritorijas platība – 2,2 ha, atrodas Lauderu pagastā.

Ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas pieminekļi Rundēnu Velna dobe - Pieminekļis ir 4,6 hektāri liels, atrodas Ludzas novada Rundēnu pagastā un Zilupes novada Lauderu pagastā, dibināts 1977. gadā. Rundēnu apkārtnē ap 5 – 10 km² platībā ir sastopami vairāki Latvijā maz pazīstamas formas dobi pauguri, kuru virsotnē ir īpatnējas 2 – 8 m dziļas, parasti pārpurvotas ieplakas stāvām nogāzēm. Vislielākais šāds veidojums atrodas 3 km uz ziemeļiem no Rundēniem, mežā 300m uz rietumiem no autoceļa V517 Pakalni – Lauderi – Ploski. Paugurs izskatās pēc slīpi nošķelta, pamatnē eliptiska (150 m gara un apmēram 90 m plata) konusa, kura relatīvais augstums sasniedz 8-15 m. Tā nogāzes labi izteiktas. Paugura augšējā daļa tādejādi veido it kā eliptisku valni ap ieplaku, kuras dibenā ir neliels daļēji ar krūmiem aizaudzis sūnu purvs (kūdras biezums tajā nepārsniedz 2-2,5 m). Vaļņa augstums dienvidu un dienvidaustrumu pusē sasniedz 7-8 m, bet ziemeļu daļā ievērojami pazeminās (līdz 3-4 m). Ieplakas nogāzes (paugura „iekšējās” nogāzes) ir stāvas. Paugurs sastāv galvenokārt no fluvioglaciāliem (ledāja kušanas ūdeņu straumju) smilšainiem grants un oļu nogulumiem, vietām ar morēnas rakstura smilšmālu un mālsmilts ieslēgumiem.

Nevienam no Zilupes novada teritorijā esošajiem dabas liegumiem un dabas parkiem šobrīd nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns un nav izstrādāti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās spēkā ir Ministru kabineta 16.03.2010. noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi", kas reglamentē teritoriju izmantošanu.

6.2. Kultūrvēsturiskie objekti un teritorijas

Valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi ir konkrētas kultūrvēsturiski nozīmīgas teritorijas un atsevišķi objekti, kuriem ar likumu ir noteikts izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības statuss. Kultūras pieminekļu aizsardzību nosaka likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” un no tā izrietošie normatīvie akti.

Zilupes novada teritorijā atrodas kultūras pieminekļi – objekti, kas iekļauti spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā. Sarakstā iekļauti 31 novadā esošie pieminekļi – 29 valsts nozīmes un 2 vietējās nozīmes. Starp tiem: 16 arheoloģijas pieminekļi, 3 arhitektūras pieminekļi un 12 mākslas pieminekļi, kuri atrodas nekustamajos objektos.

Pielikumā ir nosaukti visi Zilupes novada kultūrvēsturiskie pieminekļi.

Lauderu pagastā atrodas pieci kultūrvēsturiskie pieminekļi (nekustamie – 3, mākslas jeb kustamie - 2), Pasienes pagastā – 18 (nekustamie – 12, mākslas - 6), Zaļesjes pagastā – 3 (2 – nekustamie, 1 mākslas) un Zilupes pilsētā – 5 (2 nekustamie, 3 mākslas) kultūrvēsturiskie pieminekļi.

Izstrādājot novada teritorijas plānojumu, tika noteiktas prasības kultūrvēsturisko objektu un to teritoriju izmantošanas prasības.

7. Zemes un ēkas

7.1. Novada zemju raksturojums

2014. gada 25. augustā tika pieņemts lēmums „Par zemes reformas pabeigšanu Zilupes novada Zilupes pilsētā”, to 2015. gada 28. janvārī ar savu rīkojumu nr.40 apstiprināja Ministru kabinets.

Ar Ministru kabineta 2016. gada 28. janvāra rīkojumu nr.107 „Par zemes reformas pabeigšanu Zilupes novadā lauku apvidū”, tika pabeigta zemes reforma arī visā novadā.

Saskaņā ar pārskatā iekļauto informāciju, Zilupes novada lauku apvidū ir 244 zemes vienības, par kurām pieņemti zemes komisijas atzinumi par īpašuma tiesību atjaunošanu, 437 fizisku un juridisku personu valdījumā esošas zemes vienības, 1401 pašvaldībai piekritīgā zemes vienība, 66 valstij piekritīgas, zemes vienības, 2 publisko ūdeņu, 37 zemes reformas pabeigšanai nodotās zemes vienības, 262 rezerves zemes fondā ieskaitītās zemes vienības.

Saskaņā ar pārskatā iekļauto informāciju, Zilupes pilsētā ir 20 zemes vienības, par kurām pieņemti zemes komisijas atzinumi par īpašuma tiesību atjaunošanu, 6 fizisku un juridisku personu valdījumā esošas zemes vienības, 191 pašvaldībai piekritīgā zemes vienība, 86 valstij piekritīgas, zemes vienības, publisko ūdeņu pilsētā nav, 5 zemes reformas pabeigšanai nodotās zemes vienības, 65 rezerves zemes fondā ieskaitītās zemes vienības.

Zemes sadalījumā pa lietošanas veidiem Zilupes novada teritorijā dominē lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas aizņem 13667,5 ha jeb 44,3 % no novada kopplatības un meži – 12561,6 ha jeb 40,7 % no novada kopplatības.

7.2. Pašvaldības nekustamie īpašumi

Pašvaldības īpašumā ir 88.89 ha meža, kas sastāda 20201 kubikmetru mežaudzes, tai skaitā, 725 kubikmetri jaunaudze, 4541 – vidēja vecuma audze, 761 – briestaudze, 8333 – pieaugusi audze un 5841 – pāraugusi audze. Galvenās koku sugas, kas veido mežaudzes krāju ir bērzs un priede. Uzskaites vērtība mežaudzēm pēc pašvaldības datiem sastāda 18 245 euro.

Zilupes novadā kopumā pašvaldības zeme ierakstīta Zemesgrāmatā 111.7443 ha kopplatībā, tās novērtējums EUR 206.215. Novada pašvaldībai ir ierakstītas Zemesgrāmatā 22 nedzīvojamās ēkas, skolas stadions, ūdenssūkņu stacija, ūdenstornis un 50 dzīvojamās mājas.

Pašvaldības nekustamā īpašuma novērtējums

Pozīcija	2015.gads, EUR	2016.gads, EUR
Dzīvojamo ēku vērtība	63006	59658
Nedzīvojamo ēku vērtība	1992897	1946560
Transporta būvju vērtība	752177	628524
Zemes vērtība	865047	865312
Citu celtnu un būvju vērtība	1000243	1090705
Kopā	4673370	4590759

Avots: Zilupes novada pašvaldības 2015.gada un 2016.gada publiskais pārskats, 10.04.2018.

Vislielāko vērtību sastāda nedzīvojamās ēkas un transporta būves. Visvairāk dzīvojamo ēku, kas ierakstītas Zemesgrāmatā ir Zilupes pilsētā. Visvairāk zemesgabalu, kas ierakstīti Zemesgrāmatā ir Zilupes pilsētā – 73 īpašumi, vismazāk Zaļesjes pagastā – 7 īpašumi; Lauderu pagastā – 9 īpašumi; Pasienes pagastā – 19 īpašumi.

7.3. Dzīvojama fonda nodrošinājums

2011. gadā tika veikta Tautas skaitīšana, kurā tika iegūta informācija par mājokļiem, redzams, ka liela daļa iedzīvotāju (ap 30%) dzīvo vienas ģimenes mājās, kuras celtas laika periodā no 1919.-1945.gadam. Šobrīd iedzīvotāju skaits šajās mājās ir mazāks, jo daļa iedzīvotāju ir pārcēlušies uz pilsētu- uz daudzdzīvokļu namiem.

Daudzdzīvokļu māju īpašniekiem ir pieejams lielāks pakalpojumu klāsts – elektrība, ūdensvads, kanalizācija, siltais ūdens. Viensētu īpašniekiem ir pieejama elektrība, ciemu teritorijā arī ūdensvads un kanalizācija, ārpus ciemu teritorijām nav pieejama centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija. Zilupes pilsētā ir rinda uz pašvaldības dzīvokļiem, lauku teritorijā dzīvokļi ir iegūti īpašumā, bet ļoti daudzi netiek izmantoti.

8. Vides kvalitāte

8.1. Atmosfēras kvalitāte

Saimnieciskās darbības rezultātā rodas dažādu vielu izmeši gaisā:

- 1) Stacionāro avotu izmeši, kas rodas no siltumapgādes procesa – no katlu mājām, rūpnīcām;
- 2) Mobilo avotu izmeši, kas rodas no autotransporta.

Stacionāro avotu emisijas

No piesārņojošām vielām procentuāli vislielāko piesārņojumu rada oglekļa oksīds, putekļi un cietās daļiņas. Oglekļa oksīds pārsvarā rodas ķīmiski nepilnīgā sadegšanas procesā katlu mājās, bet cietās daļiņas un putekļi – katlumājas pelnos.

Kā kurināmo pārsvarā izmanto malku gan SIA „Zilupes LTD”, kas nodrošina siltumapgādi pilsētā, gan privātais sektors. 2017.gadā SIA „Zilupes LTD” izlietoja 3229 tonnas malkas.

Mobilo avotu emisijas

Nozīmīgs mobilo avotu izmešu apjoms iespējams no valsts autoceļa A12 Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža, kas šķērso novadu. Satiksmes intensitāte ir pāri pār 1200 automašīnas diennaktī, no kurām apmēram 45% ir kravas automašīnas. Diemžēl piesārņojuma apjoms šajā apvidū netiek pētīts, tādēļ informācijas, cik liels piesārņojums rodas, nav.

Novada teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga - Zilupe, pa kuru notiek pasažieru un kravas satiksme. Vilcienu darbināšanai tiek izmantota dīzeļdegviela, kuras sadegšanas procesā radītās vielas izdalās gaisā. Piesārņojuma apjoms novadā netiek mērīts, grūti spriest par tā apjomu.

8.2. Ūdens kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē piesārņojošo vielu iekļūšana ūdenstilpnēs vai ūdenstecēs. Ūdens ekosistēmu degradāciju, izraisot eitrofikāciju, varētu veicināt slāpekļa un fosfora savienojumi, kas nonāk ūdens objektos no punktveida avotiem (notekūdeņi, kas tiek savākti no ciemu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām) un no difūzajiem avotiem (notece no lauksaimniecības zemēm, viensētām, kas nav pieslēgtas kanalizācijas sistēmai utt.).

Saskaņā ar 12.03.2002. MK noteikumiem Nr. 118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” Zilupe – no Pasienes līdz valsts robežai - atbilst karpveidīgo upes statusam, līdz ar to upju ķīmiskajai un bioloģiskajai kvalitātei jāatbilst karpveidīgo zivju ūdeņu parametriem.

2011.gada 3.jūnijā stājās spēkā Ministru kabineta 31.05.2011. noteikumi Nr. 418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem”, kas nosaka virszemes ūdensobjektus, kuros pastāv risks nesasniegt Ūdens apsaimniekošanas likumā noteikto labu virszemes ūdeņu stāvokli minētajā likumā paredzētajā termiņā un izvirza prasības riska ūdensobjektu aizsardzībai. Zilupes novadā neviens ūdensobjekts nav noteikts kā riska ūdensobjekts.

Dzeramā ūdens kvalitāte

Dzeramā ūdens kvalitātes prasības noteiktas Ministru kabineta 14.11.2017. noteikumos Nr. 671 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība".

Hidrogēnkarbonātu ūdeņu ķīmiskais sastāvs pārsvarā atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām. Problēmas var rasties ar atsevišķiem ingredientiem. Aktuālākās no tām ir samērā augsts dzelzs saturs un nepietiekams fluora saturs. Pēc mikrobioloģiskajiem rādītājiem pazemes ūdeņu kvalitāti kopumā var raksturot kā labu, papildus dezinfekcija nepieciešama profilakses nolūkā vai epidēmijas gadījumā.

Notekūdeņu ietekme uz vidi

Zilupes novadā nav vienota ūdenssaimniecības apsaimniekotāja. Ūdenssaimniecības pakalpojumus nodrošina vairākas iestādes: SIA „Zilupes LTD”, SIA „Bidrija”, Pasienes pagasta pārvaldes komunālais dienests. Novadā ikgadēju pārskatu par emisijām un notekūdeņu daudzumu sniedz Pasienes pagasta pārvalde un SIA „Zilupes LTD”, SIA „Bidrija”.

8.1.tabula

Notekūdeņu daudzums

Administratīvā teritorija	2017.
Zilupe	40,49 tūkst m ³
Lauderu pag	8,119 tūkst m ³
Pasienes pag	13,812 tūkst m ³
Zaļesjes pag	45 m ³
Kopā:	62,466 tūkst m³

Avots: Zilupes novada pašvaldības dati, 10.05.2018.

Visvairāk notekūdeņu rodas Zilupes pilsētā, jo tur ir visvairāk patērētāju.

Emisiju daudzums no Zilupes pilsētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtām 2017.gadā

Vielas (parametra) nosaukums	Ienākošais piesārņojums, t/gadā	Izejošais piesārņojums, t/gadā
COD Ķīmiskais skābekļa patēriņš (ĶSP)	8,8572	1,5969
BOD-5 Bioķīmiskais skābekļa patēriņš (BSP-5)	3,9883	0,1036
NH4N Amonija slāpeklis (N/NH4)	0	0,01
NTOT Kopējais slāpeklis (Nkop)	0	0,6557
PO4P Fosfātu fosfors (P/PO4)	0	0,1331
PTOT Kopējais fosfors (Pkop)	0	0,1261
N03N Nitrātu slāpeklis (N/NO3)	0	0,571
SS Suspēdētās vielas	4,8183	0,0993

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze, Atskaite Ūdens 2, 10.05.2018.

Emisiju daudzums no Lauderu ciema notekūdeņu attīrīšanas iekārtām 2017.gadā

Vielas (parametra) nosaukums	Ienākošais piesārņojums, t/gadā	Izejošais piesārņojums, t/gadā
SS Suspēdētās vielas	0,662	0,1396
BOD-5 Bioķīmiskais skābekļa patēriņš (BSP-5)	0,552	0,043
COD Ķīmiskais skābekļa patēriņš (ĶSP)	0,995	0,5689
PTOT Kopējais fosfors (Pkop)	0	0,0134
PO4P Fosfātu fosfors (P/PO4)	0	0,005
NTOT Kopējais slāpeklis (Nkop)	0	0,1067
NH4N Amonija slāpeklis (N/NH4)	0	0,025

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze, Atskaite Ūdens 2, 10.05.2018.

Notekūdeņu attīrīšanas iekārtu radītās dūņas ļoti nelielā apjomā tiek izmantotas lauksaimniecībā, pārsvarā tās tiek uzglabātas. Nākotnē ir jādomā par dūņu plašāku izmantošanu.

8.3. Potenciāli piesārņotās vietas

Atbilstoši likumam „Par piesārņojumu” Latvijas Vides, Ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs apkopo ziņas par piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām valstī Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu informācijas sistēmā. Zilupes novada teritorijā reģistrētas 13 potenciāli piesārņotās vietas, visām ir noteikta 2.kategorija – potenciāli piesārņota vieta.

8.4.tabula

Potenciāli piesārņotas vietas Zilupes novadā

Administratīvā teritorija	Vietas nosaukums	Piesārņojošā darbība	Reģistrācijas numurs	Darbības laiks
Pasienes pagasts	DUS Pasienē	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	68848/2933	10 – 30
Pasienes pagasts	Atkritumu izgāztuve Gorbaču ciemā	Atkritumu apsaimniekošana, teritorijas tīrīšana	68848/2932	9 gadi (1994-2003)
Zaļesjes pagasts	VID Latgales reģionālās iestādes muitas robežkontroles punkts „Terehova”, katlu māja	Tvaika un karstā ūdens piegāde	68968/4647	-
Zilupe	Zilupes arodvidusskolas katlu māja	Elektroenerģija, gāzes, tvaika un karstā ūdens apgāde	68175/4730	-
Lauderu pagasts	Lauderu darbnīcas	Automobiļu tehniskā apkope un remonts	68648/2887	16 gadi (kopš 1988.g.)
Lauderu pagasts	Vecās darbnīcas Navinkos	Automobiļu tehniskā apkope un remonts	68648/2886	43 gadi (kopš 1950.g.)
Lauderu pagasts	Ķīmikāliju noliktava Litovskos	Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	68648/2885	4 gadi (1989-1993)
Lauderu pagasts	DUS Navinkos	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	68648/2884	23 gadi (1970-1993)
Lauderu pagasts	DUS Lauderis	Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	68648/2883	13 gadi (1980-1993)
Lauderu pagasts	Blontu putnu ferma	Mājputnu audzēšana	68648/2882	43 gadi (kopš 1950.g.)
Lauderu pagasts	Liellopu ferma Kovališkos	Liellopu audzēšana, piena lopkopība	68648/2881	38 gadi (1955-1993)
Lauderu pagasts	Liellopu ferma Litovskos	Liellopu audzēšana, piena lopkopība	68648/2880	41 gads (1952-1993)
Lauderu pagasts	Liellopu ferma Navinkos	Liellopu audzēšana, piena lopkopība	68648/2879	14 gadi (1979-1993)

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāze, 10.05.2018.

Plānojot saimniecisko darbību piesārņoto vietu teritorijās, jāveic augsnes un gruntsūdeņu analīzi un jānovērš piesārņojums pirms darbības uzsākšanas.

8.4. Piesārņojošo darbību atļaujas

Piesārņojums ir tāda tieša vai netieša emisijas ietekme uz vidi, kas var apdraudēt cilvēku veselību, nodarīt kaitējumu īpašumam, rada vai var radīt kaitējumu videi, tai skaitā ekosistēmām, traucēt dabas resursu izmantošanu vai citādi traucēt likumīgu vides izmantošanu. Piesārņojošas darbības iedala A, B un C kategorijā, ņemot vērā piesārņojuma daudzumu un iedarbību vai risku, ko tas rada cilvēku veselībai un videi¹⁴.

Zilupes novada teritorijā ir izsniegtas trīs B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas¹⁵.

8.5. tabula

B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas

N.p.k.	Operators	Piesārņojošās darbības veids	Izsniegšanas datums	Derīguma termiņš
1.	SIA „Bidrija”	Lauderu pagasta ūdenssaimniecības sistēmas darbība	28.08.2014.	08.2021.
2.	SIA „Zilupes LTD”	Zilupes pilsētas ūdenssaimniecības sistēmas darbība	05.07.2016.	04.07.2023.
3.	SIA „Zilupes LTD”	Pasienes ciema ūdenssaimniecības sistēmas darbība	07.06.2010.; pārskatīšanas datums 29.09.2017.	Uz visu darbības laiku

Zilupes novadā nav lielu ražošanas uzņēmumu, tādēļ nav izsniegta neviena A kategorijas atļauja. Arī B kategorijas atļaujas ir izsniegtas ūdenssaimniecības nodrošināšanai novada teritorijā, nevis ražošanas uzņēmumiem.

¹⁴ 15.03.2001. likums "Par piesārņojumu"(stājies spēkā 01.07.2001.) ar grozījumiem

¹⁵ Vides pārraudzības valsts biroja datu bāze, 10.05.2018.

9. Valsts un pašvaldību pakalpojumi

9.1. Izglītības pakalpojumi

Iedzīvotāju izglītības līmenis un izglītības iespējas ir nozīmīgs teritorijas konkurētspējas rādītājs. Izglītības finansējums veidojas no valsts mērķdotācijām pedagogu algām un pašvaldību finansējuma skolu uzturēšanai. Zilupes novada izglītības sistēmu veido pirmsskolas izglītības iestādes, vispārīzglītojošās mācību iestādes – vidusskola un profesionālā vidusskola un mūzikas un mākslu skola.

Zilupes vidusskola spēj uzņemt 600 audzēkņus, Zilupes pirmsskolas izglītības iestāde – 96. Zilupes vidusskola ir dipināta 1900. gadā. 1910. gadā tā tika atklāta un iesvētīta kā Tautas izglītības ministrijas Rozenovas divklašu pamatskola, 1920. gadā darbu sāka kā Rozenovas latviešu 6-klasīgā pamatskola, kopš 1944. gadā darbojas kā vidusskola. 1993. gadā tika atjaunota latviešu plūsma un tagad tur ir divas mācību plūsmas. Šobrīd skolā strādā 46 skolotāji (9 skolotāji Pasienes struktūrvienībā), no tiem 26 ir maģistra grāds un 1 – doktora grāds.

2017./2018. mācību gadā skolā mācās 310 skolēni, 11 bērni apmeklē pirmsskolas izglītības iestādi Pasienes struktūrvienībā (dati uz 01.09.2017.), ir 29 klašu komplekti.

Skolā ik gadus tiek realizēti dažādi projekti.

No 200./2011.mācību gada skola piedalās Zemkopības ministrijas programmā „Augļi skolai”. Ar sabiedrības integrācijas fonda atbalstu Zilupes vidusskola 2014. – 2016. gadam īstenoja projektu „Valsts valodas prasmju paaugstināšana Zilupes novada iedzīvotājiem”. Zilupes vidusskola piedalījās OECD Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (OECD PISA 2015) pamatpētījuma īstenošanā ESF projekta „Atbalsts izglītības pētījumiem” ietvaros.

Skola piedalījās European Central Bank un Latvijas Bankas organizētajās nodarbībās skolēniem un semināros skolotājiem „Eiro skrējiens” kampaņas ietvaros. Zilupes vidusskola piedalījās Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības (IEA ICCS 2016) pamatpētījuma īstenošanā. Skola piedalījās Valsts vides dienesta Radiācijas drošības centra projektā „Radona gāzes mērījumi Latvijas darba vietās un publiskās ēkās 2016./2017. gadā”.

2017./2018. mācību gadā tiek realizēts VISC projekts „Kompetenču pieeja mācību saturā”, ESF un VISC projekts „Atbalsts individuālo kompetenču attīstībai”, ESF un VIAA projekts „Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”, kultūras ministrijas iniciatīvā „Latvijas skolu soma”, ESF un IZM ekonomiskās sadarbības un organizācijas OECD Starptautiskās mācību vides pētījumā TALIS 2018.

Skola lepojas ar to, ka skolēni, vecāki un pedagogi ir atvērti, progresīvi, elastīgi, vēlas saglabāt savas vēsturiskās saknes un tradīcijas. Mēs strādājam, lai īstenotu četras pamatvērtības: patriotisms, izaugsme, cieņa un atbildība. Skolēni veiksmīgi startē valsts un novadu apvienības posmu konkursos un olimpiādēs. 2015./2016. mācību gadā valsts mēroga bioloģijas, ģeogrāfijas, fizikas, ķīmijas, krievu, vācu un latviešu valodas, informātikas, vizuālās mākslas, mājturības un tehnoloģiju un matemātikas olimpiādēs startēja 10 skolēni, 2016./2017. gadā – 55 skolēni, 90% gadījumu iegūstot godalgotās vietas vai atzinību savu klašu grupā.

Zilupes vidusskola audzēkņi aktīvi sporto. Skolā attīstīti sporta veidi ir vieglatlētika, volejbols, futbols un florbols, te tiek audzināti nākamie sportisti.

Būtiska skolas darba sastāvdaļa ir valstiskās apziņas stiprināšana un patriotiskā audzināšana. Lielu ieguldījumu šajā jomā dod Jaunsardzes darbība skolā, jo kopš 2012. gada ir atjaunota jaunsargu vienība, kurā darbojas 96 mūsu skolēni. Tāpat darbojas Pasienes 417. Mazpulks. Mazpulks māca bērniem un jauniešiem darboties komandā, uzņemties atbildību par uzticētajiem pienākumiem un strādāt sabiedrības labā, sniedz reālu iespēju apgūt darba prasmes, gūt pieredzi.

Zemās dzimstības un pastiprinātās iedzīvotāju ekonomiskās migrācijas dēļ pēdējos gados samazinās skolēnu skaits. Tas sasaucas ar demogrāfisko situāciju valstī. Pasienes pamatskola ar jauno 2018./2019. mācību gadu tiek slēgta.

Zilupes vidusskolā daļa programmu ir akreditētas līdz 2018.gada februārim, bet daļa – līdz 2024.gada februārim.

9.1.tabula

Zilupes vidusskolas akreditētās programmas

Programmas nosaukums	Kods	Skolēnu skaits 2017./2018. m.g.
Vispārējās vidējās izglītības vispārizglītojošā virziena programma	31011011	42
Vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību mācībvalodas vispārizglītojošā virziena programma	31011021	-
Vispārējās vidējās izglītības vispārizglītojošā virziena neklātienes programma	31011013	39
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem	21015611	1
Pamatizglītības mazākumtautību mācībvalodas programma	21011121	135
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem	21015811	-
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem	21015811	-
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem	21015621	12
Speciālās pamatizglītības mazākumtautību mācībvalodas programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem	21015821	5
Mazākumtautību vispārējās pirmsskolas izglītības programma	01011121	11
Pamatizglītības programma	21011111	75
Speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās veselības traucējumiem	21015721	1

Avots: Zilupes vidusskolas dati, 02.09.2017.

Latviešu plūsmā mācās 134 skolēni, vislielākais bērnu skaits ir krievu valodas plūsmā – 212 bērni. Zilupes pilsētā dzīvo pamatā latviešu un krievu tautības iedzīvotāji, skolā mācās 154 latvieši, 224 krievu un 18 baltkrievu un 16 citu tautību izglītojamie.

Zilupes vidusskolā mācās izglītojamie no Zilupes novada, Ludzas novada, kā arī vēl bērni no Rīgas, Bauskas, Dagdas, Krāslavas, Daugavpils un Rēzeknes novada, Kārsavas un Skrīveru novadiem.

Zilupes novada Zilupes pirmsskolas izglītības iestāde celta 1951. gadā, to katru gadu apmeklē vidēji 104 bērni, iestādē darbojas 3 vecuma grupas, tai skaitā ir diennakts grupa. Pirmsskolas izglītības iestādē Zilupē strādā 25 pedagogi un 8 tehniskie darbinieki.

Zilupes mūzikas un mākslu skola dibināta 1965.gadā kā Ludzas mūzikas skolas filiāle, pirmais skolotājs bija Antons Lastovskis. 1972.gadā filiāle tika pārveidota patstāvīgajā Zilupes bērnu mūzikas skolā, un 1998.gadā skolā tika izveidotas trīs izglītības programmas: Mūzika, Deja un Māksla. Tātad mūzikas skola 2000.gadā tika pārveidota mākslas skolā un 2003.gadā - Zilupes mūzikas un mākslas skolā. Pašlaik skolā mācās 133 audzēkņi un strādā 12 skolotāji. Pavisam skolu absolvējuši 306 audzēkņi. Skolā tiek īstenotas sekojošās izglītības programmas:

- 1) „Taustiņinstrumentu spēle – Klavierspēle, Akordeona spēle;
- 2) „Stīgu instrumentu spēle – Vijoļspēle”;
- 3) „Pūšaminstrumentu spēle – Flautas spēle, Klarinetes spēle, Saksofona spēle, Trompetes spēle, Mežraga spēle, Eifonija spēle ”;
- 4) „Deja – Dejas pamati”;
- 5) „Vizuāli plastiskā māksla”.

Viens no galvenajiem profesionālās ievirzes izglītības iestādes darba kvalitātes rādītājiem ir audzēkņu dalība konkursos. Audzēkņi veiksmīgi piedalās 9 valsts mēroga un 4 reģionālajos konkursos un festivālos. Viens no mūsu mērķiem ir veicināt audzēkņu muzikālo, intelektuālo un emocionālo spēju attīstību, veidot pieredzi koncertēt un uzstāties. Audzēkņi un pedagogi aktīvi piedalās skolas un pilsētas radošajos pasākumos.

Aktīvi apgūstam projektus KKF „Keramikas krāsns iegāde”, KKF „Horeogrāfiskā iestudējuma izrāde”, SFL „Kokapstrādes darbnīcas izveidošana” u.c.

Zilupes novadā atrodas Rēzeknes tehnikuma mācību vieta Zilupē. Skola sākotnēji dibināta 1923. gadā, sākotnēji tajā bija mehanizācijas un galdniecības nodaļas. Ēka, kurā skola šobrīd atrodas, uzcelta 1980.gadā. Audzēkņu skaits uz 01.09.2017. – 116 skolēni, šobrīd skolā strādā 23 pedagogi un 26 tehniskie darbinieki. Skolā ir sporta nams, dienesta viesnīca un ēdnīca. Šobrīd skolā tiek realizētas divas programmas: autotransports ar kvalifikāciju – autoatslēdznieks un komerczinības ar kvalifikāciju – mazumtirdzniecības veikala pārdevējs. Ir iespēja iegūt atovadītāja un traktortehnikas vadītāja tiesības.

Zilupes novadā dzīvojošie bērni apmeklē ārpus novada esošās mācību iestādes Ludzas novada skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs.

9.2. Sociālie pakalpojumi un sociālā palīdzība

Zilupes novada sociālais dienests tika izveidots saskaņā ar Zilupes novada pašvaldības domes 2009.gada 15. jūlija sēdes lēmumu (3.prot.,§5) „Par Zilupes novada sociālā dienesta izveidi”.

Sociālais dienests ir Zilupes novada pašvaldības domes izveidota un pārraudzībā esoša pašvaldības iestāde, kas darbojas saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu, dienesta nolikumu un citiem normatīvajiem aktiem.

Dienesta speciālisti pieņem iedzīvotājus Zilupes pilsētā pašvaldības domes ēkā, Lauderu pagasta pārvaldes ēkā un Pasienes pagasta pārvaldes ēkā.

Dienesta darbība vērsta uz sociālā darba, sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sniegšanu Zilupes novada iedzīvotājiem, aptverot pēc iespējas lielāku cilvēku skaitu riska grupās.

Dienesta funkcijās ietilpst sociālās sfēras attīstība Zilupes novadā, veidojot sadarbību ar nevalstiskajām organizācijām sabiedrības dzīves kvalitātes paaugstināšanai.

Dienesta izmaksātais kopējais pabalstu apjoms 2017. gadā sastādīja EUR 71084.05.

2016. gadā Zilupes novadā tika izmaksāts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai (GMI) pabalsts EUR 3537.24, dzīvokļa pabalsts – EUR 3157.58, citi pabalsti ar ienākumu izvērtēšanu – EUR 23427.09, pabalsti bez ienākumu izvērtēšanas – EUR 35731.46.

2015. gadā Zilupes novadā tika izmaksāts garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai (GMI) pabalsts EUR 6979.00, dzīvokļa pabalsts – EUR 2987.00, citi pabalsti ar ienākumu izvērtēšanu – EUR 20099.00, pabalsti bez ienākumu izvērtēšanas – EUR 41019.00.

Sakarā ar to, ka strauji palielinājās trūcīgo personu skaits, bija nepieciešami papildus līdzekļi sociālo pabalstu izmaksām. Valsts budžeta līdzekļi tika piešķirti pašvaldībai garantētā minimālā ienākumu līmeņa pabalsta un dzīvokļa pabalsta izmaksām.

Dienests nodrošina sociālo pakalpojumu „Aprūpe mājās” personām, kuras vecuma un funkcionālo traucējumu dēļ to nevar nodrošināt paši. 2015. gadā šādu pakalpojuma sniedza 18 iedzīvotājiem, 2016. gadā – 21 un 2017. gadā 22 iedzīvotājiem. Aprūpi mājās veic 7 aprūpētāji.

Zilupes novada pašvaldība turpina sadarboties ar nevalstiskajām organizācijām: ar biedrību „Svētā Jāņa palīdzība” un Latvijas mazturīgo atbalsta biedrība „Dace”, kas piegādā humāno palīdzību un Latvijas Sarkanā Krusta organizāciju, kas organizē pārtikas paku piegādi.

Dienestā strādā 2 sociālie darbinieki, 1 sociālais darbinieks darbam ar ģimenēm un bērniem, psihologs. Dienestu vada dienesta vadītāja un aizvieto vadītājas vietniece.

Dienests turpina sniegt palīdzību audžuģimenēm, tāpat kā divus iepriekšējos gadu, novadā audžuģimenēs dzīvo 16 bērni.

Dienesta galvenais uzdevums ir attīstīt un pilnveidot sociālos pakalpojumus Zilupes novadā atbilstoši personu vēlmēm un vajadzībām.

Zilupes novadā 2015. gadā trūcīgās personas statuss tika piešķirts 303, 2016. gadā – 259, 2017. gadā – 267 personām. 2015. gadā bija 35 vientuļie pensionāri, 206. gadā – 34, bet 2017. gadā – 35.

Par valsts sociālajiem pabalstiem ir atbildīga Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, kas izskata iesniegumus par pabalstu piešķiršanu.

Vecuma pensiju Zilupes novadā saņem 2015. gadā – 656 cilvēki, 2016. gadā – 716 cilvēki, 2017. gadā – 703 cilvēki. Vidējais piešķirtās pensija apmērs ir EUR 248.98. Invalīditātes pensiju saņem 2015. gadā – 144 cilvēki, 2016. gadā – 204 cilvēki, 2017. gadā – 219 cilvēki. Vidējais piešķirtās pensija apmērs ir EUR 124.19. Izdienas pensiju saņem 26 personas, tās vidējais apmērs ir EUR 382.71. Apgādnieka zaudējuma pensiju 2015. gadā saņēma 59 cilvēki, 2016. gadā – 58, 2017. gadā- 49 cilvēki, tās vidējais apmērs ir EUR 126.58.

Sociāli apdrošināto personu skaits sarūk, jo samazinās iedzīvotāju kopējais skaits novadā. Zilupes novadā tāpat kā visā valstī vīriešiem ir lielāka darba samaksa nekā sievietēm.

9.3. Veselības aprūpe

SIA „Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”

Centrā sniedzam ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu abu dzimumu pilngadīgām, pensijas vecuma personām un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem. Ilgstošās sociālās aprūpes nodaļa spēj vienlaicīgi aprūpēt 40 klientus (t.i. vietu skaits).

Centra administrācija sastāv no valdes locekļa un vecāka grāmatveža. Ilgstošās sociālās aprūpes nodaļā strādā sociālais darbinieks, medicīnas māsa, piecas aprūpētājas, trīs apkopējas, divi pavāri, noliktavas pārzinis, veļas mazgātāja, sētnieks, darbu rīkotājs un četri katlu mašīnisti apkures sezonas laikā.

Zobārstniecības pakalpojumus centrs sniedz zobārstniecības kabinetā Zilupes vidusskolas ēkā Skolas ielā 1. Zobārstniecības pakalpojumi apmaksājami bērniem līdz 18 gadu vecumam no valsts budžeta līdzekļiem, bet pieaugušiem pacientiem tie ir par maksu. Zobārstniecības kabinetā strādā zobārsts, zobu feldšeris un māsas palīgs.

Klientu skaits ilgstošās sociālās aprūpes nodaļā pēdējos trīs gados bija ap 30 cilvēkiem.

Tabulā Nr.9.2. apkopoti galvenie dati par Centra sniegtajiem pakalpojumiem līdz 2017.gadam.

Sniegto pakalpojumu radītāji

<i>Pakalpojumi</i>	<i>Rādītāja mērvienība</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>
Zobārstniecības pakalpojumi	apmeklējumu skaits (bērni)	2794	2634	2677
	apmeklējumu skaits (pieaugušie)	164	143	119
Ilgstošā sociālā aprūpe	g/dienas	10514	11370	11122
	klientu skaits vidēji mēnesī	29	31	30
<i>no tiem</i> <i>Zilupes novada iedzīvotāji</i>	<i>klientu skaits</i>	22	25	23
<i>citu pašvaldību iedzīvotāji</i>	<i>klientu skaits</i>	7	6	7

Avots: SIA „Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”, 10.04.2018

2018.gada sākumā ilgstošās sociālās aprūpes nodaļā jau pilna.

Tabulā Nr.9.3. ir apkopoti Centra neto apgrozījuma galvenie ieņēmumi.

Neto apgrozījuma ieņēmumi

N.p.k.	Pakalpojumi	Gads						
		2014, euro	2015, euro	2015.g ./2014. g. , %	2016, euro	2016./2015. , %	2017, euro	2017.g. /2016.g. , %
1.	Ilgstošā sociālā aprūpe	13667 6	14177 7	103.7	15864 0	111.9	15928 5	100.4
2.	Zobārstniecības pakalpojumi	57400	59259	103.2	60813	102.6	61652	101.4
	Kopā	19407 6	20103 6	103.6	21945 3	109.2	22093 7	100.7

Avots: SIA „Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”, 10.04.2018

Centra kopējais pakalpojumu apjoms ar katru gadu palielinās naudas izteiksmē, kas atspoguļo sniedzamo pakalpojumu pieprasījumu. Centrs strādā no 2014.gada ar peļņu.

Turpmāk Centrs attīstīs pakalpojumu sniegšanu gan sociālās aprūpes nozarē, gan zobārstniecībā.

Centrs turpmāk plāno renovēt apkures sistēmu, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, ilgstošās sociālās aprūpes nodaļas ēku, piedaloties attiecīgajos projektos.

9.4. Kultūra, izklaide un sports

Bibliotēkas ir Zilupes novada domes kultūras, informācijas un izglītības iestādes. Bibliotēkas veic grāmatu, periodikas, elektronisko un citu dokumentu uzkrāšanu, glabāšanu un

sistematizēšanu, kā arī nodrošina uzkrātās informācijas izmantošanas iespējas Zilupes novada iedzīvotājiem un visiem interesentiem.

Darbojas četras bibliotēkas: Zilupes, Zaļesjes, Pasienes un Lauderu bibliotēkas. Katrā bibliotēkā ir pieejami datori ar interneta pieslēgumu. Bibliotēkas akreditētas līdz 2019.gadam. Regulāri notiek pasākumi un izstādes.

9.4.tabula

Novada bibliotēku lietotāju raksturojums 2017.gadā

Pozīcija	Zilupes pilsētas bibliotēka	Zaļesjes pagasta bibliotēka	Pasienes pagasta bibliotēka	Lauderu pagasta bibliotēka
Reģistrēto lietotāju skaits	733	111	166	107
Grāmatu skaits	25352	4059	3799	4213
Datorlietotāju skaits gadā	4980	991	107	79
Publiski pieejamie datori	7	3	5	3
Bibliotekāru skaits	3	1	1	1
Finansējums krājumu komplektēšanai	1103.00	600.00	601.00	1200.00
Pieejamās periodikas komplekti	30	16	15	20

Avots: Zilupes novada pašvaldība, 10.04.2018.

Gandrīz trešdaļa bibliotēka apmeklētāju ir bērni un jaunieši līdz 18 gadiem. Novadā lielākā bibliotēka ir Zilupes pilsētā, tajā ir arī lielākais grāmatu fonds.

9.5.tabula

Bibliotēku krājumu un apmeklējumu raksturojums 2015. un 2016.gadā

Apdzīvota vieta	Lasītāji, skaits	Grāmatu krāja, skaits	Datori, skaits
Zilupe	794/763	26923/26171	7/7
Zaļesje	120/118	3704/3829	3/3
Pasiene	168/182	3827/3778	5/5
Lauderi	109/109	2910/2909	4/4

Avots: Zilupes novada pašvaldība, 10.04.2018.

Novada kultūras dzīve ir cieši saistīta ar Zilupes mūzikas mākslu skolu.

Zilupes novadā darbojas Zilupes tautas nams un divi klubi- Pasienes un Lauderu.

Zilupes tautas nams dibināts 1962.gadā. Tautas nams veic nozīmīgu kultūras, atpūtas un izklaides, svētku un kultūrvēsturisko tradīciju izkopšanas darbu, paver iespējas izkopt talantu un pavadīt brīvo laiku, nodarbojoties dažādās interešu grupās. Piesaista Zilupes pilsētas un novada iedzīvotājus pašdarbības kolektīvos un pulciņos, nodrošina tos ar telpām, kā arī organizē un atbalsta dažāda veida kultūras un tradicionālos pasākumus visu paaudžu iedzīvotājiem. Tautas namā darbojas 5 mākslinieciskie kolektīvi:

- 1) Jauniešu deju kolektīvs „Tracis” (18 dejotāji)
- 2) Vidējās paaudzes deju kolektīvs „Zilupes dancis”; (18 dejotāji)
- 3) Amatiereteātra kolektīvs ”Vivat”;(15 dalībnieki)
- 4) Estrādes deju kolektīvs “Impuls”;(30 dalībnieki)
- 5) Sieviešu vokālais ansamblis “Fortuna”.(7 dalībnieki)

Pasienes tautas namā darbojas 2 kolektīvi:

- 1) Vietējo iedzīvotāju brīvā laika pavadīšanas kopa „Assort”(12 dalībnieki)
- 2) Bērnu kolektīvs „A –Zarts”(9 dalībnieki).

Lauderu pagasta kultūras centrā darbojas 2 kolektīvi:

- 1) Sieviešu vokālais ansamblis „Kalina”(7 dalībnieki),
- 2) Bērnu pulciņš „Fantāzija”.

Novada tautas namos katru gadu vidēji notiek 20 pasākumi, vieskoncerti, teātra un cirka izrādes, tradicionālie gadskārtu svētki.

Zilupes pilsētas stadions šobrīd ir atjaunots. Pēc rekonstrukcijas tas ir pieejams visiem novada iedzīvotājiem.

Pasienes ciemā ir ierīkots sporta laukums.

Bērnu laukumi ir ierīkoti Zilupes pilsētā, Duboviku sādžā.

9.5. Tūrisms

Zilupes novadā attīstās lauku tūrisms. Viens no galvenajiem tūrisma attīstības dzinējiem ir pieprasījums, tiklīdz pieprasījums palielinās, piedāvāto iespēju klāsts palielinās, pieprasījumam samazinoties, samazinās arī pakalpojumu klāsts.

Zilupes novads katru gadu tiek pārstāvēts kopējā Latgales stendā starptautiskajā tūrisma izstādē BALTTOUR un TOURSEST. Tūrisma piedāvājuma prezentācija notiek Brīvdabas muzejā, Latgales dienās Rīgā, pasākumā „Slavjanskij bazar” Minskā, pasākumā „Jabločnij spas” Šarhovščinā Baltkrievijā, Kroma kolna broļistes svātkūs, Amatnieku dienās, Lielajā Latgaļu tirgū, tūroperatoru, blogeru, dažādu projektu dalībnieku vizītēs. Aktīvi atbalstām Enduro braucienus, filmu studiju „Ego medija”, Garšu braucienus, fondu 1836.

Pēdējā gada laikā ir izveidoti un uzstādīti trīspusējie informācijas stendi Zilupē, Pasienē un pie Austras koka, atjaunots stends Grebļa kalnā, ievietota informācija par novadu kopējā Latgales un „Aktīvā atpūta ģimenēm Latgalē” bukletā, tūrisma kartē (bijušais Ludzas rajons), Latgales kartē, kartē pierobežas velomaršruts nr.36 (bijušais Ludzas rajons un Dagda). Kopumā izveidoti 5 jauni tūrisma maršruti: 2 kājāmgājēju, 2 lokālie velomaršruti un 1 laivošanas maršruts.

Tūrisma nozares uzņēmēji (vidēji 25 dalībnieki) katru gadu piedalās apmācībās un pieredzes braucienos pa Latgali, Zemgali, Igauniju un Baltkrieviju.

Visas šīs aktivitātes ir veicinājušas ievērojamu tūrisma plūsmas pieaugumu novadā. 2016. gadā tūrisma pakalpojumu skaits bija 24512, 2017. gadā – 15299. Samazinājās tāpēc, ka bija ilgstoši ceļa remonts un slapja un auksta vasara. 2017. gadā 2797 cilvēki apmeklēja

amatnieku darbnīcas, 8642 interesenti apmeklēja kultūrvēstures un sakrālos objektus, 2345 – apskates saimniecības un 485 – dabas objektus.

Lauku sēta „Melturi” piedāvā naktsmītnes, ēdināšanu un iespēju gatavot pašiem, telšu vietu.

Rēzeknes tehnikuma mācību vieta Zilupē piedāvā naktsmītnes 200 cilvēkiem, ēdināšanu, dušas.

Zilupes novadā ir 2 senlietu krātuves: pašvaldības pārziņā esošā senlietu krātuve Lauderu bibliotēkā un privātā senlietu kolekcija „Ozolsaknes”.

Apskates objekti ir Zilupes zirgaudzētava, Svetlanas Lipinskas zirgu sēta, sertificētā bioloģiskā zemnieku saimniecība „Atkalas”, lauku sēta „Melturi”, Ilgas un Jurija Ivanovu meloņu dārzs, Pjotra Goršanova drava, sertificētā bioloģiskā zemnieku saimniecība „Purvmaļi”.

Ir 3 labiekārtotas atpūtas vietas ārpus pilsētas: pie Pintu ezera, pie Grebļa kalna, laivu maršruta sākumpunktā „Pedeļevā”, un 1 labiekārtota atpūtas vieta pilsētā pie Raiņa ielas tilta.

Tiek piedāvāti 3 tūrisma maršruti pa novadu, velosipēdu un laivu noma. Zilupes novadā darbojas interesanti amatnieki: tāšu meistars Jurijs Ivanovs, pārļotāja un ziepju vārītāja Jeļena Prohorova, knipelēto mežģīņu darinātāja Tatjana Sinicina, velteņu meistars Vladislavs Tararaks, floras dizainere Ilga Ivanova, podnieks Jānis Boriss, rokdarbniece Viktorija Avdejenko, griezto sveču un tapošanas meistare Olga Kazaka.

9.6. Sabiedriskā drošība un kārtība

Zilupes novada pašvaldības teritorijā sabiedrisko kārtību nodrošina Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Zilupes iecirknis. Zilupes iecirknī uz 2018. gada 1.janvāri strādāja 2 iecirkņa inspektori. Nepilngadīgo lietu inspektors, kurš atbildīgs par Zilupes novadu, atrodas Ludzā. Dažādu pasākumu laikā par drošību un kārtību atbildīgi ir zemessargi.

Zilupes novadā gadā vidēji tiek reģistrēti 85 kriminālnoziedzumi. 2015. gadā tika reģistrēti 77, tai skaitā 8 nepilngadīgu personu izdarīti noziegumi, 2016. gadā – 87 un attiecīgi 4, 2017. gadā – 87 un attiecīgi 14 kriminālnoziedzumi. Slepkaivību, tīšu smagu vai vidēju miesas bojājumu un izvarošanu nav. Pie administratīvās atbildības 2015.gadā sauktas 81, tai skaitā 2 nepilngadīgas personas, 2016.gadā – 141 un 13 personas, 2017. gadā 117 un 15 persona. Zilupes novadā 2015. gadā valsts policijas redzeslokā nonākuši un reģistrēti 449 notikumi, 2016. gadā – 478, 2017. gadā – 407 notikumi.

Zilupes novada teritorijā valsts politiku ugunsdrošības, ugunsdzēsības, glābšanas darbu un civilās aizsardzības jomā realizē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Latgales reģiona brigādes Ludzas daļas Zilupes postenis. Tas arī uzrauga normatīvajos aktos noteikto ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasību ievērošanu.

Viena no problēmām ātru un operatīvu ugunsdzēsēju darbu nodrošināšanai ir pašvaldības pārraudzībā esošo ugunsdzēsības vajadzībām nepieciešamo atklāto ūdens ņemšanas vietu, slēgto ūdens ņemšanas vietu un hidrantu pieejamība. Dīķi daudzviet ir aizauguši un tajos ir maz ūdens, piebraucamie ceļi ir sliktā stāvoklī. Hidranti daudzās vietās nedarbojas.

9.7. Bāriņtiesas darbība

Zilupes novada bāriņtiesa ir Zilupes novada pašvaldības domes izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas veic Latvijas Republikas Civillikumā, Bērnu tiesību aizsardzības likumā, Administratīvā procesa likumā, LR Ministru Kabineta 19.12.2006. noteikumos Nr. 1037 "Bāriņtiesas darbības noteikumi", kā arī Konvencijās, kurām ir pievienojusies Latvijas Republika, Starpvalstu līgumos, kas ratificēti Saeimā, Domes saistošajos noteikumos, lēmumos, citos LR likumdošanā paredzētajos aktos un šajā nolikumā paredzētās funkcijas.

2015. gadā Bāriņtiesa 27 sēdēs pieņēma 37 lēmumus, 2016. gadā notika 19 sēdes un pieņemti 28 lēmumi, attiecīgi 2017. gadā – 22 sēdes un 30 lēmumi. 2017. Gadā izsniegtas 47 pilnvaras, apliecināti 13 paraksti, noslēgti 11 dāvinājuma un 36 pirkuma līgumi, izsniegti 65 nostiprinājuma lūgumi, sastādīti 2 testamenti.

9.8. Pakalpojumu pieejamība ārpus novada

Zilupes novada iedzīvotāji daudzus pakalpojumus saņem ārpus novada teritorijas.

Vairāki novada bērni izmanto kaimiņu novadu izglītības iestādes –vidusskolas, PII pakalpojumus, lielākoties bērni apmeklē Ludzas novada izglītības iestādes, kā arī Rēzeknes novada izglītības iestādes.

Ludzas novada būvvaldei ir deleģētas funkcijas pakalpojumu sniegšanai. Visus jautājumus, kas saistīti ar būvniecību, novada iedzīvotāji risina šajā būvvaldē. Mūsu reģionā būvniecība nav aktīva. Pēdējo triju gadu laikā vidēji gadā tiek izsniegtas 5 būvatļaujas, izsniegti 15 apliecinājumi un pieņemtas ekspluatācijā 5 ēkas un būves.

Zilupes novadā banku nav, ir tikai 2 naudas izņemšanas automāti. Ludzā atrodas bankas a/s „Citadele” filiāle. Cītu banku klientiem ir jāmeko ceļš uz Rēzekni.

Policija un tiesa, kas apkalpo Zilupes novadu, atrodas Ludzas pilsētā, Ludzas novadā.

Ludzā atrodas arī tādas iestādes kā Valsts ieņēmumu dienests, Nodarbināto valsts aģentūra, Valsts zemes dienesta klientu apkalpošanas centrs, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, Valsts robežsardze, Automašīnu tehniskās apskates stacija, kas sniedz pakalpojumus Zilupes novada privātām un juridiskām personām. Rēzeknes tiesas Zemesgrāmatu nodaļa un Valsts arhīvs, kas apkalpo Zilupes novadu, atrodas Rēzeknē

Reģionālā vides pārvalde atrodas Rēzeknē, personām, kam nepieciešamas atļaujas vai tehniskie noteikumi, šī pakalpojuma iegūšanai dodas uz Rēzekni. Arī Pārtikas un veterinārais dienests atrodas Rēzeknē.

Zilupes novada iedzīvotāji izmanto SIA „Ludzas medicīnas centrs” un Ludzas poliklīnikas sniegtos medicīniskos pakalpojumus.

Zilupes novads sadarbojas ar kaimiņu novadiem, it īpaši bijušā Ludzas rajona Ludzas novadu dažādos jautājumos. Regulāri notiek kopīgi kultūras pasākumi – koru skates, ansambļu skates, sporta pasākumi u.c. Pašvaldību vadītāji bieži vien kopīgi dodas ārvalstu vizītēs un kopīgi uzņem ciemiņus no ārvalstīm.

Citu novadu iedzīvotāji Zilupes novadā visbiežāk pieprasa izglītības pakalpojumus, apmeklējot pirmsskolas izglītības iestādes un vidusskolu.

10. Publiskā pārvalde

10.1. Pašvaldības struktūra un funkcijas

Zilupes novada teritorija sastāv no Zilupes pilsētas, Lauderu, Pasienes un Zaļesjes pagastiem. Pašvaldības iedzīvotāju pārstāvniecību nodrošina tās iedzīvotāju ievēlēts lēmējorgāns - dome. Pašvaldība darbojas uz „Zilupes novada pašvaldības nolikuma” pamata, kas izdots pamatojoties uz likuma „Par pašvaldībām” 24.pantu un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 28.pantu un apstiprināts ar Zilupes novada domes 2009.gada 1.jūlija sēdes lēmumu (protokols Nr.1, 7§). Dome sastāv no 9 deputātiem, kuri saskaņā ar pastāvošo likumdošanu tiek ievēlēti uz 4 gadiem. Domes darbu vada domes priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks, kuri darbojas uz Zilupes novada pašvaldības nolikuma pamata. Administrācija ir pašvaldības izpildorgāns, kas nodrošina domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu.

Lai nodrošinātu savu darbību un sagatavotu jautājumus izskatīšanai sēdēs, ir izveidotas 3 komitejas: Sociālo, izglītības un kultūras jautājumu komiteja; Finanšu komiteja; Attīstības, komunālo un teritoriālo jautājumu komiteja un Sociālo, izglītības un kultūras jautājumu komiteja. Domes sēdes notiek vienu reizi mēnesī.

Ar Zilupes novada pašvaldības domes 15.07.2009. 3§ lēmumu izveidotas sekojošas komisijas:

- 1) Zilupes novada Vēlēšanu komisija (7 locekļi);
- 2) Zilupes novada Administratīvā komisija (4 locekļi);
- 3) Zilupes novada Zemes un privatizācijas komisija (5 locekļi);
- 4) Zilupes novada Iepirkumu komisija (4 locekļi);
- 5) Zilupes novada pašvaldības vidi degradējošu ēku (būvju) un nekoptu teritoriju apzināšanas komisija (5 locekļi);
- 6) Zilupes novada pašvaldības dzīvokļu komisija (3 locekļi);
- 7) Zilupes novada pašvaldības darījumu ar lauksaimniecības zemi izvērtēšanas komisija (5 locekļi);
- 8) Zilupes novada pašvaldības medību koordinācijas komisija (6 locekļi)

Nepieciešamības gadījumā vienreizēju uzdevumu veikšanai dome var izveidot jaunas komisijas, valdes vai darba grupas.

Pašvaldības dome ir izveidojusi šādas iestādes, kas atrodas Zilupes pilsētā, ir nodotas Zilupes novada pašvaldības administrācijas padotībā un darbojas saskaņā ar domes apstiprinātiem nolikumiem:

- 1) Zilupes novada pašvaldības centrālā administrācija;
- 2) Zilupes novada bāriņtiesa;
- 3) Zilupes vidusskola;
- 4) Zilupes pirmsskolas izglītības iestāde;
- 5) Zilupes Mūzikas un mākslas skola;
- 6) Zilupes Tautas nams;
- 7) Zilupes pilsētas bibliotēka.

Pašvaldības dome ir izveidojusi šādas iestādes, kas atrodas Zaļesjes pagastā, ir nodotas Zilupes novada pašvaldības administrācijas padotībā un darbojas saskaņā ar domes apstiprinātiem nolikumiem:

- 1) Zaļesjes pagasta bibliotēka.

Pašvaldības dome ir izveidojusi iestādes, kas atrodas Pasienes pagastā, ir nodotas Zilupes novada pašvaldības administrācijas padotībā un darbojas saskaņā ar domes apstiprinātiem nolikumiem:

- 1) Pasienes pamatskola;
- 2) Pasienes pirmsskolas izglītības iestāde
- 3) Pasienes pagasta bibliotēka;
- 4) Pasienes pagasta kultūras centrs;
- 5) Pasienes pagasta feldšeru – vecmāšu punkts.

Pašvaldības dome ir izveidojusi šādas iestādes, kas atrodas Lauderu pagastā, ir nodotas Zilupes novada pašvaldības administrācijas padotībā un darbojas saskaņā ar domes apstiprinātiem nolikumiem:

- 1) Lauderu pagasta bibliotēka;
- 2) Lauderu pagasta feldšeru – vecmāšu punkts;
- 3) Lauderu pagasta kultūras centrs.

Pašvaldības centrālā administrācija ir pašvaldības iestāde, kas nodrošina domes pieņemto lēmumu izpildi, kā arī tās darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu, un tā sastāv no:

- 1) Centralizētās grāmatvedības;
- 2) Dzimtsarakstu nodaļas;
- 3) Pasienes pagasta pārvaldes;
- 4) Lauderu pagasta pārvaldes;
- 5) Speciālistiem un apkalpojošā personāla.

Pašvaldība ir kapitāla daļu turētāja šādās kapitālsabiedrībās, kas ir nodotas Zilupes novada pašvaldības administrācijas padotībā:

- 1) SIA „Zilupes LTD”;
- 2) SIA „Zilupes veselības un sociālās aprūpes centrs”;
- 3) SIA „Bidrija”.

Pašvaldība ir kapitāla daļu turētāja šādās privātajās kapitālsabiedrībās:

- 1) SIA “Ludzas tūrisma aģentūra”;
- 2) SIA „ALAAS”.

Pašvaldība ir dalībnieks šādās biedrībās (nodibinājumos):

- 1) Biedrībā “Latvijas Pilsētu savienība”;
- 2) Biedrībā “Latvijas Pašvaldību savienība”.

Pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību pašvaldības teritoriālajās vienībās nodrošina šādas pagasta pārvaldes:

- 1) Pasienes pagasta pārvalde;
- 2) Lauderu pagasta pārvalde.

Lai uzlabotu pašvaldības un iedzīvotāju sadarbību, kopš 2009.gada vasaras ik mēnesi izdod informatīvo izdevumu „Zilupes novada vēstis”. Lai uzlabotu atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem, regulāri tiek rīkotas domes pārstāvju un speciālistu tikšanās ar iedzīvotājiem, kā arī tiek rīkotas aptaujas. Iedzīvotāju informēšana notiek ar laikraksta „Ludzas Zeme” starpniecību. Aktuāla informācija pieejama pašvaldības mājas lapā www.zilupe.lv, kas ir atjaunota un papildināta ar informāciju un pievilcīgu vizuālo noformējumu.

10.2. Pašvaldības budžets

Pašvaldībai ir tiesības pastāvīgi veidot un apstiprināt savu budžetu. Kārtību, kādā budžets jāveido, jāapstiprina un jāpilda nosaka likums „Par budžetu un finansu vadību” un likums „Par pašvaldību budžetiem”. Pašvaldība budžetu, kurā ir ienākumu un izdevumu daļa, sastāda un apstiprina vienam saimnieciskajam gadam, kas sākas 1.janvārī un beidzas 31.decembrī. Pašvaldību budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Pašvaldību speciālo budžetu izveido likumā „Par budžetu un finansu vadību” noteiktajos gadījumos.

Pamatbudžetu veido: ieņēmumi no valsts budžeta mērķdotācijas, ieņēmumi no pašvaldību izlīdzināšanas fonda, ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, ieņēmumi no nekustamā īpašuma nodokļa, ieņēmumi no citām pašvaldībām, ieņēmumi no iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi.

Speciālo budžetu veido: ieņēmumi no autoceļu fonda, dabas resursu nodoklis, pārējie ieņēmumi un atlikums uz gada sākumu.

Lielāko budžeta ieņēmumu daļu (62.95%) veido valsts transferti (mērķdotācijas, dotācijas, struktūrfondu finansējums), tikai ceturto daļu (2017.gadā – EUR 859 867, 2018.gadā plānoti – EUR 870 653) veido iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi. Arī nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi ir mazi – tikai 4.8 % no kopējiem ieņēmumiem, kas ir EUR 143 963 (2017. gadā) un plānoti EUR 129 700 (2018. gadā). Jāatzīmē, ka nekustamā īpašuma nodoklis netiek iekasēts 100 % apmērā, ik gadu iedzīvotājiem veidojas nodokļa parāds.

Zilupes novada pamatbudžeta ieņēmumi

Budžeta ieņēmumi	Izpilde 2017. Gadā		Plānots 2018.gadā
	EUR	%	EUR
Ieņēmumi kopā	3 005 624	100	2 724 671
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	859 867	28.61	870 653
Nekustamā īpašuma nodoklis	143 963	4.80	129 700
Ieņēmumi no uzņēmējdarbības un īpašumu nod.	124	0.01	210
Valsts nodevas un pašvaldību nodevas	2 697	0.01	3 000
Naudas sodi un sankcijas	103	0.01	100
Ieņēmumi no pašvaldību īpašuma iznomāšanas un pārdošanas	3 4087	0.03	2 178
Maksas pakalpojumi	24 387	0.82	23 200
Valsts budžeta transferti	1 891 204	62.95	1 625 630
Pašvaldību budžetu transferti	79 872	2.66	70 000

Avots: Zilupes novada pašvaldības centralizētās grāmatvedības dati, 25.04.2018.

Zilupes novada pašvaldības budžetā 65.61% no kopējiem ieņēmumiem sastādīja transferti – EUR 1 971 076. Valsts budžeta transferti – EUR 1 891 204, no tiem pašvaldības budžeta transferti sastāda EUR 79 872.

Pašvaldības pamatbudžeta izdevumi 2017.gadā sastādīja EUR 3 077 426. Salīdzinot ar 2016. gadu, izdevumu apjoms palielinājās par 791 734 EUR vai 35.7%.

Zilupes novada pamatbudžeta izdevumi

Pamatbudžeta izdevumi	Izpilde 2017. gadā		Plānots 2018.gadā
	EUR	%	EUR
Izdevumi kopā	3 077 426	100	2 759 161
Vispārējie valdības dienesti	430 350	14.01	487 417
Ekonomiskā darbība	177 021	5.75	180 150
Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošana	603 701	19.64	411 073
Veselība	7 625	0.01	9 433
Atpūta, kultūra, reliģija	267 527	8.69	215 479
Izglītība	1 323 073	43.14	1 148 888
Sociālā aizsardzība	268 129	8.76	306 721
Aizdevumu atmaksa	102 783		141 991

Avots: Zilupes novada pašvaldības centralizētās grāmatvedības dati, 25.04.2018.

2017.gadā no Zilupes novada pašvaldības budžeta līdzekļiem tika uzturētas 20 budžeta iestādes. Izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām 2017.gadā izlietoti sekojoši: uzturēšanas izdevumi – 88.1%, t.i. EUR 2 710 147 un kapitālie izdevumi – 11.9 %, t.i. EUR 367 279.

Analizējot pašvaldības pamatbudžeta struktūru atbilstoši valdības funkcijām, 2017.gadā vislielākais īpatsvars pašvaldības izdevumos bija *izglītībai* – 1 323 073 EUR jeb 43.14% no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem, kas ir par EUR , t.i. 4.5% vairāk kā 2016.gadā (EUR 1 261 070).

Speciālā budžeta ieņēmumu izlietojumu reglamentē pastāvošā likumdošana, Domes nolikumi un lēmumi. Speciālā budžeta līdzekļi 2017.gadā galvenokārt tika novirzīti novada infrastruktūras sakārtošanai, t.sk. ceļu uzturēšanai un atkritumu apsaimniekošanai.

Speciālā budžeta ieņēmumu izlietojumu reglamentē pastāvošā likumdošana, Domes nolikumi un lēmumi. Speciālā budžeta līdzekļi 2017.gadā galvenokārt tika novirzīti novada infrastruktūras sakārtošanai, t.sk. ceļu uzturēšanai un atkritumu apsaimniekošanai.

Kopējie pamatbudžeta maksas pakalpojumu ieņēmumi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir tādā pašā līmenī. Ja 2016. gadā tie bija EUR 135 477, tad 2017. – EUR 135 579.

Transfertu starp pašvaldību struktūrām summa palika iepriekšējā pārskata perioda līmenī. Speciālā budžeta izdevumu summa pieauga par 29%, jo tika iepirkti materiāli pašvaldības autoceļu ikdienas uzturēšanai. Pamatbudžeta izdevumos par 30% palielinājās kurināmā iegādes izdevumi, jo tas sadārdzinājās.

Palielinājās sociālo pabalstu izdevumi, jo palielinājās stipendijas bezdarbniekiem, sociālās garantijas bāreņiem un audžuģimenēm.

Lielākajai daļai Latgales pašvaldību, tai skaitā arī Zilupes novada budžets ir izdzīvošanas, nevis attīstības budžets. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, šogad budžeta izdevumi palielināsies, jo valstī strauji pieaug elektroenerģijas un degvielas cena, palielinās bezdarbs, kā arī minimālā alga. Jācenšas saglabāt to, kas pašvaldībā ir - skolas, pirmsskolas izglītības iestādes, feldšeru – vecmāšu punktus, bibliotēkas un tautas namus.

No kopējiem ieņēmumiem 62% sastāda valsts budžeta transferti, daļa ir īpašiem mērķiem iezīmēti līdzekļi fonda līdzekļi, tikai niecīga daļu - 0,1% sastāda pārējie pašu ieņēmumi.

Viens no pašvaldības budžeta rādītājiem ir kredītsaistības. Kredīti tiek ņemti dažādu projektu līdzfinansēšanai. Visbiežāk aizdevējs ir Valsts kase. Atkarībā no aizdevuma mērķa, aizdevuma ilgums ir no 5 līdz 25 gadiem. Zilupes novada pašvaldība, tāpat kā visas pašvaldības prognozē un plāno savu saistību apmērus. Atkarībā no saistību apmēriem pašvaldība var vai nevar piedalīties projektu realizācijā un ņemt aizņēmumus projektu līdzfinansēšanai. Uz šo brīdi saistību apmērs ir EUR 141 991, 2016. gadā bija EUR 102 248, 2017.- EUR 52 782.

10.3. Jaunatnes lietu politika

Zilupes novads ir jauniešiem draudzīga un pievilcīga vide, kas sekmē jauniešu veidošanos par vispusīgi attīstītiem, izglītotiem, sociāli nodrošinātiem, veselīgiem un uz demokrātiskām vērtībām vēršiem sabiedrības locekļiem.

Interesešu izglītībā strādā 19 skolotāji, tiek strādāts ar visa vecuma bērniem un jauniešiem no 5 - 25 gadiem. Tiek īstenotas sekojošas interesešu izglītības programmas: dejas māksla - klasiskā deja, ritmika, tautas dejas; mūzikas programma-koris, vokālais ansamblis; vizuālās un lietišķās mākslas programma- floristika, pinēji, kokapstrāde, netradicionālie rokdarbi, rokdarbi; teātra mākslas programma - skatuves runa; sporta izglītības programma - futbols, basketbols, sporta dejas, koriģējošā vingrošana; vides izglītības programma - mazpulki; jaunatnes darba programma - debates, skauti un gaidas.

Jaunatnes politikas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi

Jaunatnes politikas prioritārā joma	Jaunatnes politikas ilgtermiņa mērķi	Jaunatnes politikas īstermiņa mērķi
1. Jauniešu līdzdalība	1.1. Radīt labvēlīgu vidi jauniešu aktīvas līdzdalības attīstībai dažādos sabiedrības līmeņos un procesos.	1.1.1. Veicināt jauniešu līdzdalību Zilupes novada pašvaldības un teritoriālo pārvalžu aktivitātēs. 1.1.2. Attīstīt jauniešu brīvprātīgā darba sistēmu. 1.1.3. Veicināt jauniešu aktivitāti un līdzdalību visā Zilupes novadā. 1.1.4. Iesaistīt jauniešus sociālo pakalpojumu sniegšanā.
2. Jauniešu informētība	2.1. Nodrošināt jauniešiem aktuālu, kvalitatīvu, pieejamu un saistošu informāciju, balstoties uz jauniešu vajadzībām.	2.1.1. Pilnveidot vienotu Zilupes novada jauniešiem aktuālās informācijas sistēmu.
3. Infrastruktūra	3.1. Pilnveidot infrastruktūru darbam ar jaunatni.	3.1.1. Telpu un tehniskais nodrošinājums jaunatnes darbam.
4. Jauniešu neformālā un interešu izglītība	4.1. Sekmēt jauniešu neformālās un interešu izglītības attīstību.	4.1.1. Veicināt jauniešu organizāciju attīstību un veidošanos. 4.1.2. Atbalstīt jauniešu neformālās un interešu izglītības aktivitātes. 4.1.3. Veicināt informācijas pieejamību par jauniešu interešu un neformālās izglītības iespējām Zilupes novadā, Latvijā un Eiropā. 4.1.4. Nodrošināt interešu izglītības pēctecību, kultūrtradīciju saglabāšanu.
5. Jauniešu brīvais laiks	5.1. Radīt iespēju ikvienam Zilupes novada jauniešiem pavadīt savu brīvo laiku viņa vecumam, vajadzībām un interesēm atbilstošās aktivitātēs	5.1.1. Veicināt jauniešu iesaistīšanos jauniešu organizācijās un interešu izglītības programmās. 5.1.2. Veicināt saturīgu jauniešu kultūras pasākumu tradīciju veidošanos. 5.1.3. Veicināt jauniešu iesaistīšanos ārpuskolas sporta aktivitātēs.
6. Jauniešu veselība un drošība	6.1. Veicināt veselīgu un drošu dzīvesveidu jauniešu vidū.	6.1.1. Īstenot regulārus jauniešu atkarību profilakses, reproduktīvās veselības, veselīga dzīvesveida un drošības popularizēšanas pasākumus.
7. Jauniešu nodarbinātība	7.1. Veicināt jauniešu nodarbinātību Zilupes novadā.	7.1.1. Izveidot vienotu datu bāzi par Zilupes novada strādāt gribošajiem skolēniem, viņu prasmēm, par studentiem, viņu studiju virzienu un kvalifikāciju, par darba devējiem, kuri piedāvā prakses un darba vietas. 7.1.2. Iesaistīt jauniešus brīvprātīgajā darbā.

10.5. Attīstība programmas 2012.-2018.gadam īstenošana

Zilupes novada Attīstības programma 2012.-2018.gadam ir vidējā termiņa plānošanas dokuments, kas nosaka novada attīstības prioritātes, rīcības virzienus un uzdevumus, kā arī īstenotājus un finanšu resursus ilgtermiņa mērķa sasniegšanai. Zilupes novada attīstības programma 2012.-2018.gadam ir apstiprināta ar Zilupes novada 2012.gada 23.februāra (protokols Nr. 3,2§) lēmumu „Par Zilupes novada attīstības programmas 2012.-2018.gadam apstiprināšanu”.

Ik gadu atkarībā no budžeta iespējām pieejamiem fondu finansējumiem, Zilupes novada pašvaldība īsteno projektus. Šo gadu garumā ir īstenoti projekti:

- 1) ERAF projekts „Izglītības iestāžu informatizācija. Zilupes vidusskolas un Pasienes pamatskolas lokālo tīklu atjaunošana. Projekta izmaksas Ls 3200;
- 2) ESF Projekts „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”. Projekta izmaksas Ls 35523;
- 3) ESF projekts „Savu rītdienu veidosim šodien”. Speciālistu iesaistīšana pašvaldības darbā. Projekta izmaksas Ls 17689;
- 4) ESF projekts „Zilupes novada teritorijas plānojums un attīstības programmas izstrāde”. Projekta izmaksas Ls 43483;
- 5) ELFLA projekts „Zilupes pilsētas Tautas nama rekonstrukcija”. Zilupes pilsētas tautas nama ēkas rekonstrukcijas darbi, jumta un fasādes remonts, iekšējais kosmētiskais remonts. Projekta izmaksas Ls 210514;
- 6) LEADER projekts „Bērnu rotaļu laukuma izveide”. Bērnu rotaļu laukuma uzstādīšanas Zilupes pilsētas parkā. Projekta izmaksas Ls 3522;
- 7) LEADER projekts „Jauniešu aktīvas atpūtas laukuma izveide Zilupē”. Projekta izmaksas Ls 11731;
- 8) LEADER projekts „Materiāltehniskās bāzes pilnveidošana kultūrvēsturiskās vides un tradīciju saglabāšanai Zilupes novadā”. Projekta izmaksas Ls 8233;
- 9) LEADER projekts „Materiāltehniskās bāzes pilnveidošana sporta aktivitātēm Zilupes novadā”. Projekta izmaksas Ls 8443;
- 10) LEADER projekts „Hokeja laukuma izveide Zilupē”. Projekta izmaksas Ls 14399;
- 11) LEADER projekts „Bērnu rotaļu laukuma izveide Pasienē”. Projekta izmaksas Ls 4496;
- 12) LEADER projekts „Zaļās zonas labiekārtošana Zilupē”. Gājēju celiņu uzbūve Meža ielā. Projekta izmaksas Ls 7578;
- 13) LEADER projekts „Parka labiekārtošana Zilupē”. Dejas laukuma un skatītāju zonas ierīkošana pilsētas parkā. Projekta izmaksas Ls 12350;
- 14) LEADER projekts “Pilsētas nosaukuma zīmju izgatavošana un uzstādīšana veicot labiekārtošanu Zilupes pilsētā”;
- 15) Pasākums “Zilupes vidusskolas jaunā mācību korpusa remonts”;
- 16) KPFI projekts “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai Zilupes mūzikas un mākslu skolas ēkā Tautas ielā 2”;
- 17) Valsts budžeta finansētā programma Valsts valodas prasmju paaugstināšana Zilupes novada iedzīvotājiem;

- 18) LEADER projekts Aprīkojuma iegāde Lauderu pagasta bibliotēkas kultūrvēsturiskās krātuves ekspozīcijai, projekta izmaksas EUR 5676,11;
- 19) LEADER projekts Skaņu aparatūras iegāde Zilupes novada Pasienes pagasta tautas namam, projekta izmaksas EUR 4986,00;
- 20) LEADER projekts “Tirgus laukuma labiekārtošana Zilupē”, projekta izmaksas EUR 16 226,10;
- 21) LEADER programmas projekts Rotāllaukuma izbūve Zilupes pilsētā bērnu brīvā laika dažādošanai Nr.16-01-AL34-A019.2201-000010, projekta izmaksas EUR 24980,45;
- 22) LEADER programmas projekts Informatīvās infrastruktūras izveide pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un sasniedzamības uzlabošanai Zilupes novadā Nr.16-01-AL34-A019.2201-000009, projekta izmaksas EUR 3269,28;
- 23) LEADER programmas projekts Vietējās teritorijas – atpūtas vietas „Pie strūklakas” izveide Zilupes pilsētā Nr.16-01-AL34-A019.2201-000011, projekta izmaksas EUR 16 984,75;
- 24) LEADER programmas projekts „Skaņas un gaismas aparatūras un aprīkojuma iegāde sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai Zilupes novadā Nr. 16-01-AL34-A019.2201-000012, projekta izmaksas EUR 21954,18;
- 25) LEADER programmas projekts „Publiski pieejama informatīvā āra LED ekrāna piegāde un uzstādīšana pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un sasniedzamības uzlabošanai Zilupes pilsētā” Nr.16-01-AL34-A019.2201-00000, projekta izmaksas EUR 29962,00;
- 26) Zilupes vidusskolas stadiona rekonstrukcija, Pašvaldības budžets, izmaksas EUR 83258,00.

11. SVID analīzes kopsavilkums

SVID analīze ir stratēģijas plānošanas instruments, kas ļauj noteikt pašvaldības Stiprās un Vājās puses, Iespējas un Draudus. Veicot SVID analīzi, tiek izvērtētas iekšējo un ārējo faktoru sniegtās priekšrocības un problēmas:

Stiprās puses – pašvaldības īpašības, kas tai var palīdzēt sasniegt noteikto mērķi;

Vājās puses – pašvaldības īpašības, kas var kavēt noteiktā mērķa sasniegšanu;

Iespējas – tie ārējie faktori, kas var pašvaldībai palīdzēt sasniegt noteikto mērķi;

Draudi – tie ārējie faktori, kas var pašvaldību kavēt noteiktā mērķa sasniegšanā.

SVID analīze tiek atspoguļota tabulā, lai pārskatāmi aprakstītu visu jomu stiprās un vājās puses, iespējas un draudus atbilstoši pašreizējās situācijas aprakstā minētajam. SVID analīzē katram punktam ir ievietots novērtējums, kas tiek apzīmēts ar „X”, norādot attiecīgā aspekta būtiskāko nozīmi pašvaldības, plānošanas reģiona, valsts vai starptautiskajā mērogā.

Zilupes novada Attīstības programmā veikta SVID analīzi šādās jomās (kategorijās):

- 1) Iedzīvotāji;
- 2) Ģeogrāfiskais stāvoklis;
- 3) Novada pārvalde;
- 4) Infrastruktūra;
- 5) Kultūra, izglītība un sports;
- 6) Veselība un sociālā aprūpe;
- 7) Uzņēmējdarbības vide un tūrisms.

Iedzīvotāji

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Zemas darbaspēka izmaksas	X			
	Sociāli aktīvi iedzīvotāji (kultūras, sporta jomā) Zilupes pilsētā	X			
	Iedzīvotāju daudz nacionālais sastāvs				X
V	Negatīva demogrāfiskā situācija	X	X		
	Augsts bezdarba līmenis	X	X		
	Darbavietu trūkums	X	X		
	Kvalificēto darbinieku aizplūšana	X		X	
	Cilvēkresursu potenciāls – grūti atrast darbiniekus	X			
Sociāli mazaktīvi iedzīvotāji lauku teritorijā	X				
I	Valsts politika, kas saistās ar ilgstošo bezdarbnieku iesaisti darba tirgū	X		X	
	Nodarbinātības veicināšanas pasākumi	X		X	
	ERAF investīciju projektu realizācija, kas paredz darbaspēka piesaisti	X	X		
D	Jaunāko tehnoloģiju piesaiste nepalielina nodarbināto skaitu			X	
	Darbaspējas vecuma iedzīvotāju īpatsvara samazināšanās			X	
	Motivācijas trūkums jauniešiem palikt un veidot uzņēmējdarbību novadā	X			
	Ilgstoša bezdarba degradējošā ietekme	X		X	

Ģeogrāfiskais stāvoklis

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Novada ģeogrāfiskā atrašanās vieta (ES ārējā robeža)	X		X	
	Novadā esošais robežkontroles punkts	X	X		
	Dabas resursu daudzveidība – meži, purvi, ūdensobjekti, aizsargājamās dabas teritorijas	X	X		X
	Derīgo izrakteņu resursi	X			
	Esošā ceļu tīkla pārklājums, ceļu daudzums	X			
V	Liels attālums līdz galvaspilsētai Rīgai, un Latgales reģiona lielākajām pilsētām - Daugavpilij un Rēzeknei	X			
	Valsts un pašvaldības autoceļu neapmierinošā kvalitāte	X	X		
	Ierobežota sabiedriskā transporta pieejamība pilsētā un novadā	X			
I	Sadarbības veicināšana ar kaimiņiem (Krievijas Federācija, Baltkrievija), izmantojot pārrobežas projektu iespējas	X	X		
	Pierobežas esamības izmantošana tūrisma attīstībai	X	X		
	Alternatīvās enerģijas ražošana un izmantošana	X			
D	Apdzīvoto centru un viensētu izzušana	X	X		
	Liela valsts iestāžu reģionalizācija, pakalpojumi ir grūti pieejami iedzīvotājiem	X			

Novada pārvalde

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Kvalificēti speciālisti un pārvalžu darbinieki	X			
	Pašvaldības pakalpojumu pieejamība pēc iespējas tuvāk iedzīvotājiem – pagastu pārvaldēs	X			
	Pieredze investīciju projektu izstrādē un īstenošanā	X			
V	Pašvaldības darbinieku novecošana	X			
	Valsts iestādes atrodas ārpus novada	X	X		
	Ceļa fonda līdzekļu nepietiekamība	X			
I	Darbinieku kvalifikācijas celšanaursos un semināros	X			
	ES un citu finanšu līdzekļu piesaiste pašvaldības budžetam	X			
	<i>Vienas pieturas aģentūras izveide novada pašvaldībā ar iespēju sniegt valsts iestāžu pakalpojumus</i>	X			
D	Politikas trūkums novadu apvienošanai tuvākā vai tālākā nākotnē	X			
	Jaunā plānošanas perioda noteikumu izstrāde ieilgusi – neziņa uzņēmējiem, neziņa projektu piesaistē			X	
	Energoresursu sadārdzināšanās			X	

Infrastruktūra

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Salīdzinoši lētas centrālās apkures izmaksas pilsētā	X			
	Plānveidīga ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmu rekonstrukcija un modernizācija pilsētā	X			
V	Latvijas televīziju neuztver vairākās novada vietās, ir pieejamai tikai ārzemju kanāli	X			
	Lielā daļā novada teritorijas neuztver Latvijas mobilo operatoru signālus, uztver Baltkrievu mobila operatora signālu	X			
	Ūdensapgādes un notekūdeņu sistēmu nolietojums pagastos, nenotiek to modernizācija	X			
	Sliktā ceļu seguma kvalitāte	X			
I	Nodokļu pārdale un autoceļu mērķdotācijas palielināšana			X	
	ES finansējuma piesaiste infrastruktūras uzlabošanai	X			
	ES finansējuma piesaiste ēku siltināšanai; alternatīvo enerģijas resursu izmantošanai	X			
D	Dzīvojamā fonda novecošanās				
	Komunālo pakalpojumu sadārdzināšanās	X			
	Infrastruktūras tīklu nolietojšanās	X			

Kultūra, izglītība, sports, tūrisms

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Kvalificēts pedagogiskais personāls	X	X	X	
	Tiek rakstīti projekti materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai, pedagogu izglītības līmeņa celšanai	X	X		
	Labas kultūras, sporta un aktīvās atpūtas pasākumu tradīcijas pilsētā, novadā	X			X
	Ir izveidots bērnu un jauniešu centrs	X			
	Talantīgi un radoši pašdarbības kolektīvu vadītāji	X		X	
	Datoru un interneta pieslēguma nodrošinājums visās novadu bibliotēkās, tā bezmaksas pieejamība	X			
	Daudz dažādu ārpuskolas pasākumu	X			
	Zinoši un spēcīgi izglītības metodiskā darba vadītāji novada mērogā	X			
	Nodrošinājums ar informācijas tehnoloģijām	X			
	Bērnu vietu skaita nodrošinājums PII	X			
	Ir kultūras iestādes – tautas nami, bibliotēkas	X			
	Zilupē ir mākslas un mūzikas skola; baleta un deju klases; bērnu un jauniešu centrs	X			
	Pietiekams finansējums skolām mācību procesa nodrošināšanai – skola iegādājas ne tikai mācību grāmatas, bet arī darba burtnīcas	X		X	
	Panākumi mācību priekšmetu olimpiādēs, sporta olimpiādēs	X	X	X	
	Sporta stadions Zilupē	X	X		X
	Iedzīvotāju interese par pasākumiem, bibliotēkām	X			
	Tūrisma iespējas, plašs piedāvājums dažādām interesēm	X		X	X
	Darbojas tūrisma koordinators	X		X	X
Tūrisma bukleti un kartes par novadu	X		X		
V	Augstas izglītojamā izmaksas skolās ar nelielu bērnu skaitu	X	X	X	
	Pasienes skolas likvidācija	X			
	Izglītojamo skaita samazināšanās	X		X	
	Izglītības metodiskā darbu vadītājiem nav sadarbības ar bijušā Ludzas rajona pašvaldībām	X	X		
	Lauku teritorijā nav sporta laukumu, stadionu; maz sportisku aktivitāšu	X			
I	Izglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošana	X			
	Mūzizglītības sistēmas veidošana			X	
	Sporta laukumu sakārtošana lauku teritorijā	X			
D	Atbalsta personāla trūkums (logopēdi, psihologi, sociālie pedagogi u.c.)	X			
	Skolu likvidēšana	X	X		
	Zema dzimstība	X	X	X	
	Stabilas valsts politikas trūkums 5 un 6-gadīgo apmācībā			X	

Veselība un sociālā aprūpe

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Daudzveidīgs veselības un sociālo pakalpojumu klāsts (ambulance Pasiēnē, diennakts aptieka, sociālais dienests)	X			
	Kvalificēti sociālie darbinieki un aprūpētāji, plašas datu bāzu izmantošanas iespējas	X			
	Ir pieejama neatliekamā medicīniskā palīdzība	X			
	Sociālās palīdzības pakalpojumu tīkls – viegli un ērti pieejams klientiem	X			
	Ir sociālās aprūpes centrs Zilupē, aprūpes centrs pensionāriem	X			
	Ļoti plašs pabalstu spektrs	X			
	Aktīva bāriņtiesu darbība	X			
	Aktīvi un atbildīgi iecirkņa inspektori	X			
	Pietiekošs ģimenes ārstu prakšu skaits	X			
	Pieejami daudzi izmeklējumi uz vietas – laboratorija; mobilie izbraucieni, piem., mammogrāfs	X		X	
	Laba sadarbība ar Sarkanā krustu	X			
	Valsts policija atrodas novada centrā, apmierinoša darbība	X			
V	Finansējuma trūkums aprūpes aprikojuma pilnveidošanai	X		X	
	Daudzu cilvēku tuva pazīšanās ar sociālajiem darbiniekiem, kas rada neobjektivitātes draudus	X			
	Palielinās riska ģimeņu skaits; novadā maz audžuģimeņu	X			
	Novecojs dzīvojamais fonds, ir rindas uz dzīvokļiem	X			
	Sociālajam darbam maz tiek piesaistītas NVO un reliģiskās iestādes	X			
	Nepietiekams veselības aprūpes speciālistu nodrošinājums - pie ārstiem speciālistiem jābrauc uz Ludzu, Rēzekni	X			
	Nepietiekams supervīziju skaits sociālajiem darbiniekiem	X		X	
	Liela slodze sociālā darba speciālistiem, darbinieku pārslogotība	X			
	Procentuāli daudz trūcīgo iedzīvotāju un veco ļaužu	X			
	Iedzīvotāji nepietiekami pārzina sociālā dienesta iespējas	X			
	Nav sociālo dzīvokļu	X			
I	Ludzas atskurbtuves pakalpojumi	X			
	Kvalitatīvu veselības un sociālo pakalpojumu attīstība	X		X	
	Sadarbība ar NVA – atkarīgajiem, bezdarbniekiem	X		X	
	Likumdošanas iespējas attīstīt plašāku sociālo pakalpojumu klāstu	X		X	
	ES līdzekļu piesaiste ambulances aprikojuma uzlabošanai	X			
D	Zema iedzīvotāju aktivitāte savu sociālo problēmu risināšanā	X			
	Privātā sektora neieinteresētība atbalstīt sociālos	X			

	projektus				
	Iedzīvotāju noslāņošanās, kā rezultātā pieaug nabadzība un sociālo ģimeņu skaits	X		X	
	Atkarību izplatība (alkoholisms, narkomānija, azartspēles, datorspēles)	X		X	

Uzņēmējdarbības vide

SVID		Pašvaldības mērogā	Plānošanas reģiona mērogā	Valsts mērogā	Starptautiskā mērogā
S	Lauksaimniecības atbalsta iespējas – projekti, platību maksājumi	X		X	
	Dabas resursi (lauksaimniecības zemes, meži, derīgie izrakteņi)	X			
V	Finanšu resursu trūkums projektu līdzfinansēšanai, kā arī nedrošība par projektu mērķu sasniegšanu	X			
	Nav sertificētas kautuves	X			
	Nav veterinārā dienesta	X			
	Nav piena nodošanas iespēju	X			
I	Infrastruktūras uzlabošana, izmantojot projektus	X			
	ALTUM programmu izmantošana	X			
	Jauni pašvaldības projekti uzņēmējdarbības atbalstam – grantu projekti	X			
D	Birokrātija, valsts iestāžu lielais attālums līdz novadam	X			
	Noieta tirgu trūkums	X			
	Resursu trūkums biznesa uzsākšanai	X			
	Neoficiāla nodarbinātība	X		X	

12. Pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums

Zilupes novadu veido četras teritoriāli administratīvās vienības: Zilupes pilsēta, Zaļesjes pagasts, Lauderu pagasts un Pasienes pagasts.

Zilupes novads atrodas Latvijas austrumu daļā, ietilpst Latgales plānošanas reģionā. Tas robežojas ar Ludzas novadu ziemeļos un austrumos; ar Dagdas novadu dienvidu daļā un Krievijas Federāciju austrumu daļā.

Novada kopējā platība ir 323 km². Zilupes pilsēta aizņem 460 ha lielu platību; Zaļesjes pagasts – 10788 ha, Lauderu – 9100 ha un Pasienes pagasts – 11925 ha.

Iedzīvotāju skaits pašvaldības teritorijā ir 3002 cilvēki.

Zilupes novadā ir 4 izteikti ciemi – Lauderi, Pasiene, Zaļesje un Šuškova. Novada administratīvais centrs ir Zilupes pilsēta. Pagastu pārvaldes atrodas Lauderos un Pasienē.

Saskaņā ar Ministru kabineta 26.04.2011. noteikumiem Nr.318 "Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumos Nr.482 "Noteikumi par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām" Zilupes novada teritorijas attīstības indekss 2016.gadā ir vienāds ar -1,673; ierindojoties 109.vietā starp visiem 110 novadiem.

Tehniskās infrastruktūras apjoms ir pietiekams, tomēr tā ir nolietojusies un prasa papildus ieguldījumus uzturēšanai, tādēļ pašvaldībai ir rūpīgi jāplāno nākotnes investīcijas, kas ilgtermiņā sniegtu maksimālus ieguvumus.

Lielāko budžeta ieņēmumu daļu (62.95%) veido valsts transferti (mērķdotācijas, dotācijas, struktūrfondu finansējums), tikai ceturto daļu (2017.gadā – EUR 859 867, 2018.gadā plānoti – EUR 870 653) veido iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi. Arī nekustamā īpašuma nodokļa ieņēmumi ir mazi – tikai 4.8 % no kopējiem ieņēmumiem, kas ir EUR 143 963 (2017. gadā) un plānoti EUR 129 700 (2018. gadā). Jāatzīmē, ka nekustamā īpašuma nodoklis netiek iekasēts 100 % apmērā, ik gadu iedzīvotājiem veidojas nodokļa parāds.

Pielikumi

Pielikumu saraksts

1. pielikums – Zilupes novadā esošās derīgo izrakteņu atradnes, tabulas
2. pielikums – Zilupes novada kultūrvēsturiskie pieminekļi, tabula